

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

**Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і аудиту
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню магістра**

студента/студентки Пальонко Тетяни Олексіївни
(ПІБ)

академічної групи 291М-24з-1
(шифр)

спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(офіційна назва)

на тему: Тенденції та перспективи розвитку ринку інформаційних послуг України

(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Двуреченська О.С		
Рецензент	Грачевська Т.О.		
Нормоконтроль	Двуреченська О.С		

**Дніпро
2025**

ЗАТВЕРДЖЕНО:
 завідувачка кафедри
міжнародних відносин і аудиту
 _____ Пашкевич М.С.
 (підпис) (прізвище, ініціали)
 « ____ » _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню магістра

Студенту Пальонко.Т.О. академічної групи 291М-24з-1
 (прізвище та ініціали) (шифр)
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
спеціалізації «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
на тему: «Тенденції та перспективи розвитку ринку інформаційних послуг України »
 затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 12.11.2025 №1172/с

Розділ	Зміст	Термін
1	Теоретичні засади дослідження ринку інформаційних послуг	01.10.25- 18.10.25
2	Сучасний стан ринку інформаційних послуг України в міжнародному вимірі	19.10.25- 08.11.25
3	Перспективи розвитку ринку інформаційних послуг України у міжнародному контекст	09.11.25- 01.12.25

Завдання видано

(підпис керівника)

Двуреченська О.С.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 1.10.25.

Дата подання до екзаменаційної комісії 1.12.25

Прийнято до виконання

(підпис студента)

Пальонко Т.О.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра 69 с., 67 джерел .

Предмет дослідження: особливості розвитку ринку інформаційних послуг України в міжнародному контексті та його взаємодія з глобальними тенденціями цифрової економіки .

Метою роботи є дослідження сучасного стану , динаміки та закономірностей розвитку ринку інформаційних послуг України , визначення їх конкурентоспроможності та переваг і проблем , а також аналіз інтеграційних процесів у співпраці з Європейським союзом .

Методологічну основу дослідження складають загальнонаукові та спеціальні методи аналізу .Головними в роботі виступають системний підхід та порівняльний аналіз ,а також структурно-функціональний метод . Застосування цих методів дало змогу ґрунтовно оцінити тенденції розвитку інформаційних послуг в міжнародних умовах .

Результати дослідження та їх новизна: новизна науково дослідження визначається актуальністю обраної теми . У роботі виявлено ключові тенденції розвитку ринку інформаційних послуг України, зокрема значне зростання ролі ІТ-послуг, вплив воєнного стану на структуру експорту та імпорту, активізацію цифрової трансформації та посилення співпраці з ЄС. Встановлено особливості інтеграції України до єдиного цифрового ринку Європейського Союзу, визначено перспективи участі у програмі «Цифрова Європа» та можливості гармонізації цифрового законодавства. Наукова новизна роботи полягає у комплексній оцінці сучасних структурних змін ринку інформаційних послуг України у 2022–2024 рр. у зв'язку з глобальними викликами та геополітичними трансформаціями.

Результати дослідження можуть бути застосовані у можливості використання результатів для формування державної цифрової політики, розробки стратегій розвитку ринку інформаційних послуг, удосконалення міжнародної співпраці України з ЄС та іншими партнерами, а також у подальших наукових дослідженнях у сфері міжнародної економіки та цифрових технологій.

Перелік ключових слів : ІНФОРМАЦІЙНІ ПОСЛУГИ, ЦИФРОВИЙ РИНОК, МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ПОСЛУГАМИ, ІТ-СЕКТОР, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ, ЦИФРОВА ІНТЕГРАЦІЯ, ЕКСПОРТ ТА ІМПОРТ ПОСЛУГ, ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ.

RESUME

The graduation research of the fifth-year student Palonko Tetiana (NTU DP, Faculty of Finance and Economics, Department of International Relations and Audit) deals with the development of the information services market of Ukraine in the international context and analyzes its tendencies, structural changes and integration processes with the European Union.

The work is interesting for specialists and researchers in the field of international economics, digital policy, information services, and for those who study the development of digital markets and international cooperation in the IT sector.

Bibliogr. 67.

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ I. Теоретичні засади дослідження ринку інформаційних послуг.	10
1.1. Сутність та класифікація інформаційних послуг у міжнародному контексті	10
1.2. Роль інформаційних послуг у розвитку сучасних міжнародних відносин	14
1.3. Світові тенденції розвитку ринку інформаційних послуг (приклади ЄС, США, Азії)	19
Розділ II. Сучасний стан ринку інформаційних послуг України в міжнародному вимірі	25
2.1. Динаміка розвитку українського ринку інформаційних послуг	25
2.2. Особливості співпраці України з ЄС у сфері інформаційних послуг (цифровий ринок, «Цифрова Європа», Угода про асоціацію).	33
2.3. Розвиток партнерства України з міжнародними організаціями (ВООЗ, СОТ, ЮНЕСКО, OECD тощо) у сфері інформаційних послуг	38
Розділ III. Перспективи розвитку ринку інформаційних послуг України у міжнародному контексті	41
3.1. Можливості розширення співпраці України з ЄС у сфері цифрових технологій та інформаційних послуг	41
3.2. Перспективи розвитку ринку інформаційних послуг України	45
Висновки	58
Список використаної літератури	61

ВСТУП

У сучасному глобалізованому світі інформаційні послуги набувають виняткового значення як інтегральний елемент економіки знань, цифрової трансформації та міжнародної торгівлі. Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що ринок інформаційних послуг, і зокрема, його становлення в Україні, перебуває на перехідному етапі: з одного боку значне зростання попиту на цифрові рішення, сервіси, аналітику та IT-інфраструктуру, з іншого – низка гальмувальних факторів: недостатня законодавча гармонізація, слабка інтеграція у глобальні цифрові ланцюги створення вартості. Для України, яка має потенціал у сфері IT-послуг, висококваліфікованих фахівців та амбітні цілі цифрової інтеграції з ЄС, дослідження тенденцій та перспектив розвитку ринку інформаційних послуг набуває стратегічного значення як з академічної, так і з практичної точки зору, адже сприяє формуванню обґрунтованої зовнішньоекономічної та інформаційної стратегії держави. Актуальність теми також зумовлена тим, що в умовах повномасштабної збройної агресії РФ проти України цифровий сектор продемонстрував високу стійкість і навіть зростання, ставши одним із ключових рушіїв економіки. Збереження темпів розвитку IT-послуг, удосконалення експорту інформаційних сервісів та розширення міжнародної співпраці створюють передумови для зміцнення позицій України на глобальному ринку. Водночас війна посилила залежність від цифрової інфраструктури, загострила питання кібербезпеки та продемонструвала потребу у модернізації державних сервісів, що робить дослідження ринку інформаційних послуг ще більш актуальним. Важливим аспектом є адаптація українського законодавства до норм Європейського Союзу. Оскільки Україна декларує прагнення інтегруватися до Єдиного цифрового ринку ЄС, дослідження тенденцій і механізмів європейського регулювання, вимог до інформаційних послуг та цифрових продуктів стає необхідною умовою для формування ефективної державної політики. У цьому контексті важливими є такі напрями, як гармонізація стандартів захисту персональних даних, цифрова ідентифікація, розвиток хмарних сервісів, регулювання цифрових платформ та впровадження інструментів електронного врядування. Крім того, глобальні

тренди, такі як активне поширення штучного інтелекту, автоматизації бізнеспроцесів та стрімке зростання попиту на цифрові бізнес-рішення, формують нову структуру міжнародного ринку інформаційних послуг. Україна, як держава з одним із найбільших ІТ-секторів у Центрально-Східній Європі, має потенціал стати важливим учасником світового цифрового простору. Однак для цього необхідно дослідити сучасні глобальні тенденції та адаптувати їх до українських реалій. Актуальність дослідження визначається потребою комплексного аналізу умов розвитку ринку інформаційних послуг України, оцінки його конкурентних переваг і викликів, вивчення міжнародного досвіду, а також визначення напрямів інтеграції до європейського та глобального цифрового ринку. Проведене дослідження сприяє формуванню обґрунтованої економічної та інформаційної стратегії держави, що робить його важливим для наукової спільноти, бізнесу та органів державної влади.

Проблеми та особливості розвитку ринку інформаційних послуг України знайшли своє відображення у працях зарубіжних та вітчизняних дослідників. Питання інтеграції України в цифровий глобальний простір та розвитку ІТінфраструктури розглядають у своїх працях Височин І., Жук О. [2], Грень Р.Т. [3], які аналізують тенденції інтеграції країни в єдиний цифровий простір ЄС та вплив глобалізації на інформаційний сектор. Правові аспекти інформаційних послуг та захист комерційної та конфіденційної інформації висвітлюють Бурило Ю.П. [1], Дідук А.Г. [4], Когут В.М. [11], які досліджують види господарських інформаційних правовідносин, правовий режим інформації та використання електронних засобів у законодавстві України і закордонних практиках. Особливу увагу на сучасний стан ринку інформаційних послуг в

Україні звертають Жорняк А.В. [8], Марциновський В.В. [13], Матвієнків С.М., Шмаленко Ю.І., Кольцов В.М. [14]. Вони досліджують класифікацію інформаційних послуг, конкурентне середовище ІКТ-ринку та проблеми розвитку національного інформаційного простору. Статистичні дані та тенденції зовнішньої торгівлі інформаційними послугами аналізуються у публікаціях

«Динаміка експорту і імпорту послуг за видами» [5], «Структура зовнішньої торгівлі послугами у 2022 році» [22], «Експорт послуг у 2022 році» [6], що дає змогу оцінити зміни в обсягах експорту та імпорту послуг.

Проблеми та перспективи цифрової трансформації та розвитку ІТ-послуг висвітлюють аналітичні та наукові джерела, серед яких Digital Tiger 2024 [36], DT4UA [37], OECD [52; 53], McKinsey [30; 61], що окреслюють нові технологічні тенденції, впровадження хмарних сервісів, Data Warehouse та Master Data Management як ключових складових інформаційних послуг. Зарубіжні джерела, такі як Європейська комісія [32; 56; 57], а також міжнародні дослідження ринку ІТ- послуг та цифрових технологій [40; 41; 42; 47], досліджують глобальні тенденції розвитку ринку інформаційних послуг, визначають пріоритетні сегменти та перспективи інтеграції України у міжнародний цифровий простір.

Предметом даного дослідження виступає ринок інформаційних послуг України в міжнародному вимірі, тобто сукупність економічних відносин, сервісів, експортних/імпортних потоків, нормативно-правових умов, які характеризують надання інформаційних послуг Україною на зовнішньому ринку та її участь у глобальних цифрових екосистемах.

Метою дослідження є виявлення тенденцій розвитку ринку інформаційних послуг України, аналіз його сучасного стану у міжнародному контексті, зокрема щодо співпраці з ЄС, та формулювання перспективних напрямів і рекомендацій для посилення конкурентоспроможності українського сегмента інформаційних послуг на світовому ринку.

Для досягнення мети роботи поставлено такі завдання: дослідити теоретичні засади функціонування ринку інформаційних послуг у міжнародному контексті; охарактеризувати роль інформаційних послуг у розвитку сучасних міжнародних відносин; проаналізувати світові тенденції розвитку ринку інформаційних послуг з прикладами з ЄС, США та Азії; вивчити сучасний стан ринку інформаційних послуг України, його динаміку, особливості співпраці з ЄС, партнерства з міжнародними організаціями; провести порівняльний аналіз українського ринку з європейськими країнами; визначити проблеми й виклики інтеграції України у міжнародний інформаційний простір; окреслити можливості розширення співпраці з ЄС та пріоритетні напрями інтеграції; розробити рекомендації щодо вдосконалення державної політики України у сфері міжнародної співпраці з інформаційних послуг; оцінити очікувані результати для

економіки та міжнародного іміджу України.

Методологічною основою дослідження стали системний підхід, порівняльний аналіз (вітчизняний та зарубіжний досвід), статистичний аналіз (з використанням відкритих джерел торгівлі послугами, цифрових ринків), метод структурнофункціонального аналізу, метод прогнозування та рекомендаційного моделювання. Частково використовувався метод аналітичного узагальнення наукових публікацій і статистичних даних. У процесі роботи також враховувались дані міжнародних організацій (ЄС, OECD) та національних статистичних органів України.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

1.1. Сутність та класифікація інформаційних послуг у міжнародному контексті

Інформаційні послуги – це послуги, що надають інформацію або доступ до інформації, часто із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), і які задовольняють запити споживачів на отримання знань, даних, контенту або аналітики. У міжнародному контексті важливим є те, що ці послуги можуть надаватися дистанційно, через цифрові платформи, та перетинати кордони. Наприклад, у Директиві ЄС про інформаційні послуги суспільства зазначено: «інформаційна послуга суспільства – це будь-яка послуга, що зазвичай надається за винагороду, дистанційно, електронними засобами і на індивідуальний запит отримувача» [45].

За матеріалами Верховної Ради України: інформаційні послуги – це дії суб'єктів щодо забезпечення споживачів інформаційними продуктами (згідно Закону України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР. Це здійснення у визначеній законом формі інформаційної діяльності по доведенню інформаційної продукції до споживачів з метою задоволення їх інформаційних потреб.

Згідно частини 1 статті 23 Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-ХІІ інформаційною послугою є діяльність з надання інформаційної продукції споживачам з метою задоволення їхніх потреб [9].

Дослідження інформаційних послуг як категорії є малочисельними, окремі з них наведені у табл. 1.1.

Як видно з наведених визначень (табл. 1.1), хоча універсального міжнародного підходу не існує, їхня сутність фокусується на:

1. Наданні/доведенні інформаційної продукції (даних, знань) до споживачів.
2. Діяльності зі збору, обробки, зберігання, управління та поширення

цієї інформації.

3. Використанні електронних/цифрових засобів для дистанційного надання.
4. Орієнтації на індивідуальний запит отримувача.

Таблиця 1.1

Визначення інформаційних послуг

Поняття	Визначення інформаційних послуг
Інформаційна послуга	Означає надання можливості генерувати, отримувати, зберігати, перетворювати, обробляти, знаходити, використовувати або робити доступною інформацію за допомогою телекомунікацій. До неї належить електронне публікування, але не включається використання цих можливостей для управління чи експлуатації телекомунікаційної системи або послуги.
Послуги інформаційного суспільства	Це будь-які послуги, які зазвичай надаються за винагороду, дистанційно, за допомогою електронних засобів і на індивідуальний запит отримувача послуг.
Інформаційні послуги	Це системне надання та управління даними, знаннями і ресурсами, необхідними для прийняття рішень, розв'язання проблем та підвищення продуктивності. Вони охоплюють широкий спектр діяльності, зокрема збирання, обробку, зберігання й поширення інформації серед осіб, організацій і підприємств.
Інформаційна послуга	Це частина інформаційної системи, яка забезпечує надання даних, знань або інформації користувачам і збір їх від джерел, а також управління та збереження цієї інформації, за потреби – із залученням адміністраторів.

Джерело: [44; 46; 50; 60]

У економічному вимірі інформаційні послуги є одним із компонентів так званої «економіки інформації» або «інформаційного суспільства». Організація економічного співробітництва та розвитку підкреслює, що немає єдиного міжнародного підходу або класифікації, за якою можна чітко визначити, що саме входить до складу ІКТ-послуг (інформаційно-комунікаційних технологій) та інформаційних послуг. Проте, незважаючи на ці труднощі з визначенням, їхній внесок у світову економіку та суспільство є дуже вагомим, адже такі послуги впливають на розвиток бізнесу, освіти, управління та інновацій [52].

Значення таких послуг у міжнародному контексті зростає через: глобалізацію інформаційних потоків; цифровізацію бізнесу та сервісів; розвиток хмарних технологій, великих даних, аналітики; зростання потреби в спеціалізованих інформаційних рішеннях (наприклад, консалтингових,

аналітичних, медіа-кібер). Отже, інформаційні послуги – це не просто «доступ до даних», а комплекс сервісів, який включає збір, обробку, аналіз, доставку інформації та часто інтеграцію з ІКТ-системами, з міжнародними аспектами (експорт, трансфер, дистанційність).

Класифікація інформаційних послуг здійснюється за різними підходами (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація інформаційних послуг у сфері господарювання

Критерій класифікації	Види інформаційних послуг	Характеристика
За Національним класифікатором (Наказ №457)	Оброблення даних; розміщення інформації на вебвузлах; вебпортали; діяльність інформаційних агентств; інші інформаційні послуги	Визначено як вид економічної діяльності в розділі «Інформація та телекомунікації»
За режимом доступу до інформації	1. Відкрита інформація 2. Інформація з обмеженим доступом (конфіденційна, комерційна таємниця)	Залежно від правового режиму інформації, що є об'єктом послуги
За об'єктом впливу	1. Інформаційні послуги (контент) 2. Інформаційно-інфраструктурні (телекомунікації)	Визначається тим, що є предметом впливу: інформаційний контент чи ІТ-інфраструктура
За засобами комунікації	Телефонний, поштовий, факсовий, особистий, електронний зв'язок	Визначається способом взаємодії між сторонами
За способом передачі інформації	1. Традиційні (неелектронні) 2. Електронні інформаційні послуги	Електронні послуги надаються з використанням ІКТ та мережі Інтернет
За рівнем електронізації (Наказ №149)	1. Інформування 2. Одностороння взаємодія 3. Двостороння взаємодія 4. Трансакції	Визначає рівень електронної взаємодії між державою та користувачем
За сферою застосування	1. Соціальні послуги 2. Бізнес-послуги 3. Будівництво 4. Безпека та суд 5. Транспорт 6. Для автовласників	Реалізуються через систему «Електронний уряд»

Джерело: [4, 8, 11, 15, 18, 19]

Класифікація інформаційних послуг має важливе практичне значення як на міжнародному, так і на національному рівнях. Передусім, на міжнародному рівні

вона дозволяє впорядкувати підходи до визначення та обліку інформаційних послуг – зокрема, для статистичних, податкових, регуляторних і ліцензійних цілей. Завдяки уніфікованим класифікаціям стає можливим точне визначення, які саме послуги належать до інформаційних, а також як їх слід враховувати у міжнародних порівняннях. Наприклад, відповідно до OECD Guide to Measuring the Information Society (2011), вибір класифікаційного підходу безпосередньо впливає на те, чи можна віднести послугу до експорту, чи потрібно застосовувати певні міжнародні статистичні методика для обчислення доходів від інформаційних послуг у Балансі платежів [52].

Далі, з позиції бізнесу, розуміння сутності та класифікації інформаційних послуг є ключовим для правильного позиціонування компанії на ринку. Це дозволяє визначити, чи має сервіс національний, чи міжнародний характер, а також обрати оптимальний правовий і податковий режим. Крім того, правильна ідентифікація виду послуги допомагає адаптувати модель її доставки, зокрема з урахуванням вимог до оброблення персональних даних чи передачі інформації через кордон.

Водночас, для державної політики класифікація виконує іншу, не менш важливу функцію. Вона забезпечує основу для формування статистичних даних про розвиток сектору інформаційних послуг, сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо підтримки експорту цифрових сервісів і дозволяє вибудовувати ефективні регуляторні рамки. Зокрема, класифікаційні підходи допомагають урегулювати питання захисту даних, авторського права та транснаціональної передачі інформації, що є критично важливими у сучасній глобальній цифровій економіці.

Отже, класифікація інформаційних послуг є не лише аналітичним інструментом, а й важливим практичним механізмом, що поєднує інтереси міжнародних організацій, держави та бізнесу в межах єдиного інформаційного простору.

1.2. Роль інформаційних послуг у розвитку сучасних міжнародних відносин

Інформаційні послуги відіграють ключову роль у формуванні та розвитку сучасних міжнародних відносин, оскільки забезпечують обмін знаннями, технологіями, даними й аналітикою між державами, міжнародними організаціями та приватними суб'єктами. Саме через систему інформаційних потоків відбувається глобальна комунікація, яка є основою політичної, економічної та культурної взаємодії на міжнародному рівні.

Міжнародна інформація визначається як сукупність відомостей про систему міжнародних відносин, що охоплює структуру, властивості, процеси пошуку, збору, аналізу, зберігання та поширення інформації у глобальному масштабі. Таким чином, інформаційні послуги стають важливим інструментом реалізації зовнішньої та внутрішньої політики держав, підтримки економічної стратегії, забезпечення національної безпеки та розвитку міжнародного права.

Процеси отримання, зберігання й використання міжнародної інформації тісно пов'язані з глобальною комунікацією – обміном даними між суб'єктами міжнародних інформаційних відносин. Цей процес охоплює всі сфери діяльності держави та суспільства, формуючи основу для створення інформаційного суспільства. Кожна країна у цьому контексті розробляє власну стратегію інформаційної політики, спрямовану на ефективне використання інформаційних ресурсів у міжнародній діяльності.

Значний вплив на сучасні міжнародні відносини мають нові інформаційні технології (ІТ), що радикально змінюють форми комунікації та співпраці між державами. Вони впливають на політичні процеси, трансформують економічні моделі, підвищують роль міжнародних організацій та громадських рухів у глобальному управлінні. Інформаційні технології змінюють і сам підхід до дослідження міжнародних відносин: аналіз глобальних процесів без урахування інформаційного чинника стає неможливим.

Інформаційна революція, спричинена розвитком цифрових технологій, призвела до виникнення нової економіки, заснованої на обігу інформації та знань. Internet, електронні засоби зв'язку, аналітичне програмне забезпечення

створили умови для швидкого обміну даними, що зробило інформацію стратегічним ресурсом у політичній, економічній і навіть військовій сферах. Сьогодні інформація може мати прямі наслідки не лише для матеріальних ресурсів (фінансів, технологій, кадрів), а й для суспільних переконань та національної волі.

Завдяки інформаційним технологіям змінюється природа міжнародної влади. Якщо раніше держава могла контролювати потоки інформації через засоби масової комунікації, то тепер, у цифрову епоху, цей контроль істотно зменшився. Internet надає змогу кожному користувачу бути одночасно споживачем і виробником інформації, що створює умови для децентралізації влади, посилення ролі мережевих структур і формування нових акторів міжнародних відносин – від IT-компаній до громадських ініціатив.

Інформаційні послуги виступають «нервовою системою» сучасних міжнародних відносин. Вони сприяють не лише обміну знаннями, але й формуванню глобальних ринків, забезпеченню прозорості політичних процесів, розвитку електронного урядування, міжнародної торгівлі, наукової співпраці та культурної інтеграції. Водночас інформаційні послуги створюють нові виклики, зокрема, у сфері кібербезпеки, захисту даних, боротьби з дезінформацією та забезпечення інформаційного суверенітету держав.

Роль інформаційних послуг у розвитку сучасних міжнародних відносин полягає у забезпеченні ефективної глобальної взаємодії, підвищенні конкурентоспроможності держав та сприянні формуванню інформаційного суспільства, у якому інформація стає основним стратегічним ресурсом [16].

Міжнародна торгівля інформаційними послугами посідає ключове місце у структурі світової економіки, що обумовлено стрімким розвитком інформаційних технологій і цифрової інфраструктури. З огляду на глобальну діджиталізацію бізнес-процесів, попит на такі послуги невпинно зростає, а отже, питання їх надання та регулювання залишатиметься актуальним ще тривалий час.

Україна має значний потенціал у сфері експорту інформаційних технологій і цифрових сервісів. Це зумовлено наявністю потужних технологічних ресурсів,

висококваліфікованих фахівців і конкурентоспроможними цінами на ІТ-послуги. Відтак, одним із найбільш перспективних напрямів зовнішньоекономічної діяльності є співпраця України з країнами Європейського Союзу у сфері торгівлі інформаційними послугами. Така взаємодія є стратегічно важливою для зміцнення міжнародних торговельних зв'язків і підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Попри позитивну динаміку загального експорту інформаційних послуг України, який зріс на 8,96 % у 2022 році, спостерігається зниження обсягів торгівлі саме з країнами ЄС.

Як свідчать статистичні дані (табл. 1.3), експорт інформаційних послуг до ЄС скоротився на 22,3 %, а імпорт – на 48,5 % у порівнянні з 2021 роком. Це відображає вплив зовнішніх факторів, зокрема військової агресії РФ, політичної нестабільності та зниження інвестиційної довіри.

Таблиця 1.3

Зовнішня торгівля інформаційними послугами України з ЄС

Показник	2021 рік	2022 рік	Відношення 2022/2021, %
Зовнішньоторговельний оборот, тис. дол.	261927,5	168979,4	66,7
Експорт, тис. дол.	156285,5	116047,4	77,7
Імпорт, тис. дол.	105642,0	52 932,0	51,5
Частка у загальному обсязі зовнішньої торгівлі послугами, %	3,4	3,3	-

Джерело: [7]

У структурі експорту провідними партнерами України у 2021 році були Німеччина, Польща, Кіпр та Нідерланди, а серед країн-імпортерів основну роль відігравали Німеччина, Ірландія та Кіпр.

Зокрема, частка Німеччини у зовнішній торгівлі послугами України зросла на 13,8 % за експортом і 9,2 % за імпортом. Водночас, найбільше зростання обсягів торгівлі серед країн ЄС продемонстрували Греція, Мальта та Португалія, причому Греція стала беззаперечним лідером із показниками 294,1 % за експортом та 441,7 % за імпортом порівняно з 2020 роком [7].

Експорт комп'ютерних / ІТ-послуг у 2022–2024 рр.: 2022 рік – \$7,3 млрд; 2023 рік –6,7 млрд \$; 2024 рік –6,45 млрд \$ [48].

Очікується, що у найближчі роки попит на інформаційні послуги продовжить зростати, особливо у сферах кібербезпеки, штучного інтелекту, блокчейну та аналітики даних. Саме ці напрями є найбільш перспективними для залучення інвестицій і розвитку українського ІТ-сектору.

Водночас слід зазначити, що військовий конфлікт і політична нестабільність негативно вплинули на торговельний потенціал України, спричинивши тимчасове зниження довіри з боку міжнародних партнерів. Проте аналіз періодів до початку воєнних дій свідчить, що Україна мала стабільні позиції на ринках ЄС і демонструвала позитивну динаміку розвитку експорту.

До ключових тенденцій подальшого зміцнення експортного потенціалу у сфері ІТ-послуг належать:

- 1) розширення асортименту інформаційних послуг;
- 2) підвищення їх якості та безпеки;
- 3) впровадження інновацій і цифрових технологій;
- 4) посилення маркетингової складової;
- 5) поглиблення міжнародного співробітництва з країнами ЄС [7].

Таким чином, міжнародна торгівля інформаційними послугами виступає перспективним напрямом зовнішньоекономічної діяльності України, який має стратегічне значення для зростання економіки. Розвиток інновацій, цифрової трансформації та стабільної регуляторної політики здатний забезпечити зміцнення позицій України на міжнародному ринку ІТ-послуг, сприяти залученню інвестицій і підвищенню ролі країни у глобальній цифровій економіці

1.3. Світові тенденції розвитку ринку інформаційних послуг (приклади ЄС, США, Азії)

Ринок інформаційних послуг один з найшвидше зростаючих та водночас найшумніших секторів глобальної економіки. Загальні рушії змін – хмарні сервіси, мобільність, 5G/просунута мережна інфраструктура, аналітика даних і особливо генеративний та прикладний штучний інтелект (AI). За оцінками, глобальний ринок IT-послуг вимірюється трильйонами доларів (розмір світового ринку IT-послуг був оцінений у 1,50 трильйона доларів США у 2024 році) й демонструє стійке середньорічне зростання. Аналітики прогнозують подальше пришвидшення інвестицій у прикладний AI, кібербезпеку, хмарну інфраструктуру й edge-обчислення [47].

Ключовими трендами ринку інформаційних послуг є: швидке впровадження AI і автоматизації, що впливає на модель цінової та кадрової пропозиції у професійних сервісах (консалтинг, розробка, аналітика); конвергенція послуг – IT, дані, кібербезпека, аналітика та платформи стають єдиними пакетами продуктів [61]; уряди посилюють вимоги до моделі відповідальності платформ, захисту даних і цифрового контенту (приклад – Digital Services / Digital Markets у ЄС) [32]; США зберігають лідерство у високоякісних цифрових послугах; ЄС робить ставку на регулювання, суверенітет даних і розвиток «data market»; Азія характеризується швидким масштабуванням та інфраструктурними інвестиціями (Китай, Індія, Південна Корея, ASEAN).

ЄС інтенсивно розвиває регуляторну інфраструктуру (Digital Services Act, Digital Markets Act, правила збереження й використання даних, правила AI). Це створює безпекові, прозорі та відповідальні рамки, але одночасно підвищує витрати дотримання для постачальників послуг та платформ [58].

ЄС системно вимірює прогрес (Digital Decade) і підтримує розвиток єдиного ринку даних (European Data Market Study), але звертає увагу на те, що

частка ЄС у глобальних ІСТ-дохідностях знижується, що є викликом для конкурентоспроможності [57].

Клієнти в ЄС звертають увагу на конфіденційність, «green IT», етичний AI та прозорість алгоритмів; це створює нішу для постачальників, які відповідають стандартам [62]. ЄС просуває правила, що зобов'язують великі платформи підзвітно модерувати контент і звітувати про алгоритмічні рішення (DSA). Це впливає як на глобальні платформи, так і місцевих постачальників інформаційних послуг (від рекламних мереж до хмарних сервісів) [58]. Політика підтримки «європейського data market» та інвестиції в інфраструктуру спрямовані на те, щоб зменшити залежність від зовнішніх хмарних гігантів, але результати варіюються за країнами-членами [57].

США залишаються центром великих хмарних провайдерів, платформ AI та постачальників enterprise-рішень; корпоративні інвестиції в AI та «AI as a service» ростуть [61]. Великі консалтингові гравці (McKinsey, BCG, Accenture) переходять до outcome-based моделей, інтегруючи AI у сервіси й скорочуючи традиційні кадрові моделі. Це змінює структуру вартості проєктів у сфері інформаційних послуг [30]. США довго утримують високу частку в світовій торгівлі послугами (фінанси, IT/комп'ютерні послуги, медіа, інтелектуальні послуги). У 2024-му увага аналітиків зосереджена на посиленні ролі цифрових послуг у сервісному експорті [55]. Комерціалізація AI-рішень у США прискорює появу платформних рішень, що поєднують дані, інструменти аналізу й специфічні vertical-функціонали (фінтех, здоров'я, ретейл). Це підвищує бар'єри входу для невеликих гравців, але одночасно створює міжнародний попит на аутсорсинг/співпрацю (наприклад, outsourcing AI development) [27].

У багатьох країнах Азії (Китай, Індія, Південна Корея, Сінгапур) спостерігається швидке масштабування цифрової інфраструктури, центри обробки даних, мобільні та фінтех-екосистеми. Це створює великий внутрішній попит і експортний потенціал. Деякі уряди використовують держінвестиції для прискорення цифрового переходу (напр., програми «цифрових талантів», податкові стимули для R&D, будівництво хмарної інфраструктури) [31].

Китай робить акцент на національному контролі даних і платформ (жорсткі правила для великих платформ), Індія робить акцент на розвитку аутсорсингу й стартапів (ІТ-сервіси, ВРО), Південна Корея – на інноваціях у робототехніці та 5G. Індійські постачальники продовжують конкурувати за рахунок масштабування команд і вартості; водночас вони інвестують у AI-компетенції, щоб перейти від low-cost розробки до продуктового і AI-постачальницького рівня [35].

Світовий ринок сховища даних як послуги (DWaaS) є однією з найбільш швидкозростаючих категорій інформаційних послуг, що кардинально змінює підходи компаній до роботи з аналітикою та Big Data. Обсяг цього ринку у 2024 році оцінювався в 8,11 млрд USD, і прогнозується його зростання до 39,58 млрд USD до 2032 року із вражаючим середньорічним темпом зростання (CAGR) на рівні 22,09 %. Цей хмарний сервіс дозволяє компаніям ефективно керувати, зберігати та аналізувати великі обсяги даних без необхідності підтримки власної фізичної інфраструктури, що забезпечує вищу масштабованість, гнучкість та економічну ефективність. Рушійною силою ринку є зростання обсягів великих даних, масове впровадження хмарних технологій та критична потреба в аналітиці в режимі реального часу, що спрямовано на підвищення операційної ефективності та якості прийняття рішень.

Ринок DWaaS переживає фундаментальну зміну під впливом Генеративного Штучного Інтелекту (Gen AI). Робочі навантаження Gen AI, такі як векторний пошук, розширена генерація пошуку (RAG) та точне налаштування, вимагають масштабованого та з низькою затримкою доступу до величезних і складних наборів даних. Щоб задовольнити ці потреби, компанії активно переходять на DWaaS-платформи, які здатні інтегрувати ШІ-архітектури, векторні бази даних та можливості аналітики в режимі реального часу, забезпечуючи ефективне зберігання та обробку необроблених і неструктурованих даних, які є критичними для продуктивності Gen AI. Ця технологічна синергія є потужним драйвером інвестицій та інновацій на ринку.

Переваги DWaaS у сфері швидкого часу отримання вигоди та гнучкості операційних витрат (OPEX) є ключовими факторами його зростання. На відміну від традиційних локальних систем, які вимагали значних капітальних витрат (CAPEX) і тривалих циклів розгортання, DWaaS використовує безсерверні, хмарні моделі, засновані на споживанні. Це дозволяє організаціям платити лише за фактично використані ресурси, значно зменшуючи початкові витрати. Як наслідок, така модель забезпечує швидше впровадження, збір даних та покращену масштабованість, що робить DWaaS ідеальним рішенням для динамічних бізнес-налаштувань і сприяє прискоренню прийняття рішень на основі аналітики.

Основним обмежувальним фактором для ринку залишаються виклики, пов'язані із суверенітетом та резидентністю даних (Data Sovereignty & Residency Constraints). Зростаюча кількість національних та галузевих регуляторних норм вимагає, щоб дані зберігалися та оброблялися у межах певних географічних кордонів, що призводить до зростання популярності незалежних хмарних моделей. Такі регуляції підвищують складність розгортання та експлуатації DWaaS для глобальних компаній, а також ускладнюють транскордонну передачу даних, сповільнюючи міжнародний розвиток і збільшуючи операційні витрати, що може нівелювати частину переваг хмарної гнучкості.

У відповідь на ці виклики та для оптимізації витрат, на ринку домінує тренд на впровадження гібридних/мультихмарних та суверенних хмарних архітектур. Ця тенденція дозволяє фірмам розподіляти робочі навантаження між різними хмарними середовищами або інтегрувати приватні та публічні хмари, що забезпечує регуляторну відповідність при одночасному підвищенні продуктивності та безпеки. Цей підхід також допомагає уникнути прив'язки до постачальника (vendor lock-in) та оптимізувати витрати. Зростання впровадження гібридних/мультихмарних рішень (із найвищим CAGR 24,78%) відображає цю потребу ринку, тоді як сегмент публічних хмар продовжує домінувати (частка доходу 5,20 млрд USD у 2024 році) завдяки своїй економічній ефективності та простоті розгортання.

На регіональному рівні Північна Америка домінує на ринку DWaaS, займаючи частку доходу 3,33 млрд USD у 2024 році, що пов'язано з високими бюджетами та лідерством у сфері хмарної аналітики. Проте Азіатсько-Тихоокеанський регіон (АТР) демонструє найвищий CAGR на рівні 26,64%, що обумовлено інтенсивною цифровізацією та розширенням гіперскейлерів у таких країнах, як Індія та Китай. Європейський ринок (2,20 млрд USD у 2025 році) зростає під впливом регуляторних вимог до захисту даних та інвестицій в Індустрію 4.0. Основними споживачами DWaaS є великі підприємства (частка доходу 4,93 млрд USD), які керуються необхідністю дотримання суворих нормативних вимог у секторах BFSI (фінанси та страхування) та охорони здоров'я, хоча сегмент МСП (малих і середніх підприємств) зростає найшвидше, оскільки DWaaS надає їм доступні та масштабовані рішення. Ключові гравці ринку, включаючи Amazon Web Services, Snowflake Inc., Google LLC та Microsoft Corporation, активно реалізують стратегії партнерства, технологічного розвитку та злиття, щоб зміцнити свої позиції на цьому динамічному ринку [33].

Світовий ринок управління майстер-даними (MDM), ключового елемента інформаційних послуг, що забезпечує точність та узгодженість критичних даних компаній, стрімко зростає: його обсяг у 2024 році становив 16,07 млрд USD і прогнозується до зростання до 57,02 млрд USD до 2032 року з CAGR 17,33 %. Це зростання обумовлене цифровою трансформацією, потребою в інсайтах на основі даних та вимогами до нормативної відповідності. Ключовим рушієм ринку є зростаюча залежність Генеративного Штучного Інтелекту (Gen AI) від керованих і високоякісних даних, що перетворює MDM на стратегічний інструмент для запобігання генерації ШІ неправдивих результатів і вимагає інтеграції ШІ-автоматизації для зіставлення та управління даними.

Основні драйвери ринку включають зростаючу міграцію в хмару, оскільки компанії модернізують свої ERP та CRM-системи, вимагаючи єдиного джерела даних для забезпечення надійності та безшовної інтеграції в гібридних середовищах. Це підтверджує домінування хмарного сегменту (виручка 12,05

млрд USD у 2024 році) завдяки його масштабованості та економічній ефективності. Головним обмеженням ринку залишаються високі початкові інвестиції та необхідність залучення кваліфікованої робочої сили, що особливо стримує малий та середній бізнес (МСП), хоча саме цей сегмент демонструє найвищий CAGR 19,48% завдяки переходу на доступні хмарні рішення.

На регіональному рівні Північна Америка домінує (дохід 6,13 млрд USD у 2024 році) завдяки активному впровадженню MDM великими підприємствами та розвиненій IT-інфраструктурі. Проте Азіатсько-Тихоокеанський регіон (АТР) зростає найшвидше (CAGR 21,61%), що обумовлено інтенсивною цифровізацією та розширенням електронної комерції. За галузями, IT & Telecom має найбільшу частку (4,30 млрд USD) через значні обсяги генерації даних, а роздрібна торгівля та електронна комерція демонструє найвищий CAGR через потребу в омніканальному єдиному перегляді клієнтів і товарів. Ключові гравці, такі як Informatica, IBM та SAP SE, активно інтегрують автоматизацію на основі ШІ та хмарні програми, щоб залишатися лідерами на цьому висококонкурентному ринку [49].

Отже, світовий ринок інформаційних послуг характеризується стрімким технологічним прискоренням, що базується на генеративному штучному інтелекті (Gen AI), хмарній інфраструктурі та розвитку 5G/мережевих рішень. Ці технології викликають конвергенцію послуг (IT, дані, кібербезпека, аналітика) у єдині пакети, змінюючи традиційні моделі консалтингу та розробки (приклад: перехід до outcome-based моделей). Регіональна динаміка відображає цю глобалізацію з певними акцентами: США зберігають лідерство в комерціалізації AI та хмарних платформ, ЄС фокусується на жорсткому регулюванні (DSA, DMA, AI Act) для забезпечення суверенітету та етики даних, що створює високі вимоги до відповідності, а Азія (Китай, Індія, Південна Корея) є центром швидкого інфраструктурного масштабування та експорту IT-аутсорсингу. Тенденції розвитку вузькоспеціалізованих сегментів, як-от сховище даних як послуги (DWaaS) та управління майстер-даними (MDM), підтверджують цю картину: вони зростають із високим CAGR (до 22-26%) завдяки безпосередній

інтеграції з Gen AI, що вимагає безпрецедентної якості та швидкості доступу до даних, незважаючи на обмежувальні фактори, такі як високі початкові інвестиції та вимоги до суверенітету даних.

РОЗДІЛ II

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ

2.1. Динаміка розвитку українського ринку інформаційних послуг

У сучасних умовах цифрової трансформації ринок інформаційних послуг набуває стратегічного значення для розвитку національної економіки, бізнессередовища та суспільства. Інформація стала одним із ключових ресурсів, що визначає конкурентоспроможність підприємств, ефективність управлінських рішень та інноваційний потенціал галузей. Зростання обсягів даних, активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток онлайнплатформ і електронних сервісів зумовлюють формування нового типу ринкових відносин, у центрі яких знаходиться швидкий доступ до якісної, достовірної та релевантної інформації.

Ринок інформаційних послуг є багатокomпонентним і охоплює широкий спектр діяльності – від консалтингу, телекомунікацій та ІТ-рішень до медійних, маркетингових та рекламних сервісів. Його розвиток безпосередньо впливає на ефективність функціонування інших ринків, оскільки забезпечує комунікацію, обробку даних та підтримку бізнес-процесів. Водночас зростає значення спеціалізованих інформаційних послуг, зокрема рекламних, аналітичних та цифрових комунікацій, які формують попит, стимулюють інновації та сприяють підвищенню прозорості ринку.

Проведення якісного аналізу інформаційних послуг вимагає ґрунтовної емпіричної бази. Для кількісної оцінки обсягів, визначення точних структурних зсувів і динаміки між 2022 та 2024 роками, а також для виявлення тенденцій експорту та імпорту, проведемо детальний аналіз статистичних даних. Таблиці 2.1 та 2.2 відображають абсолютні показники (млн дол. США) експорту та імпорту послуг за ключовими сегментами ТКІП (в тому числі інформаційних послуг), а також ілюструють їхню питому вагу у загальному обсязі сектору протягом досліджуваного періоду.

Структура експорту ТКІП України за 2022–2024 роки

Показник	2022, млн дол. США	2022, %	2023, млн дол. США	2023, %	Темп приросту, % (2023/2022)	2024, млн дол. США	2024, %	Темп приросту, % (2024/2023)
Експорт ТКІП, всього	3712,95	100,00	6884	100,00	+85,41	6611	100,00	-3,96
1. Комп'ютерні послуги (ІТ)	2751,70	74,11	6727	97,72	+144,47	6447	97,52	-4,16
2. Інформаційні послуги	837,04	22,54	50	0,73	-94,03	47	0,71	-6,00
3. Телекомунікаційні послуги	124,21	3,34	107	1,55	-13,93	117	1,77	+9,35

Джерело: складено за [5; 6; 22]

Аналіз структурних змін та темпів приросту експорту ТКІП України за 2022–2024 роки виявляє вагомe падіння позицій сегмента інформаційних послуг, що є найсуттєвішим структурним зсувом на ринку.

У 2022 році, в умовах загального економічного шоку (після повномасштабного військового вторгнення РФ на територію України), експорт інформаційних послуг України становив значну частку в структурі ТКІП (22,54%) та, продемонстрував зростання на 9% порівняно з 2021 роком. Це свідчить про стійкість цього сегмента, який охоплює обробку даних, надання новин та іншого контенту.

У 2023 році відбувся обвал експорту в Україні, який є безпрецедентним для всього сектору ТКІП: експорт інформаційних послуг скоротився на 94,03% порівняно з 2022 роком (з 837,04 млн дол. США до 50 млн дол. США). Це призвело до того, що питома вага сегмента впала до 0,73%.

У 2024 році падіння тривало (6%), і обсяг експорту інформаційних послуг Україною залишався на рівні 47 млн дол. США, що підтверджує, що сегмент практично втратив своє значення як значний експортер. Причини такого різкого згортання пов'язані з втратою виробничих потужностей (дата-центри, медіа), міграцією ключових фахівців.

Графічне зображення динаміки експорту послуг за 2022-2024 роки наведено на рис. 2.1.

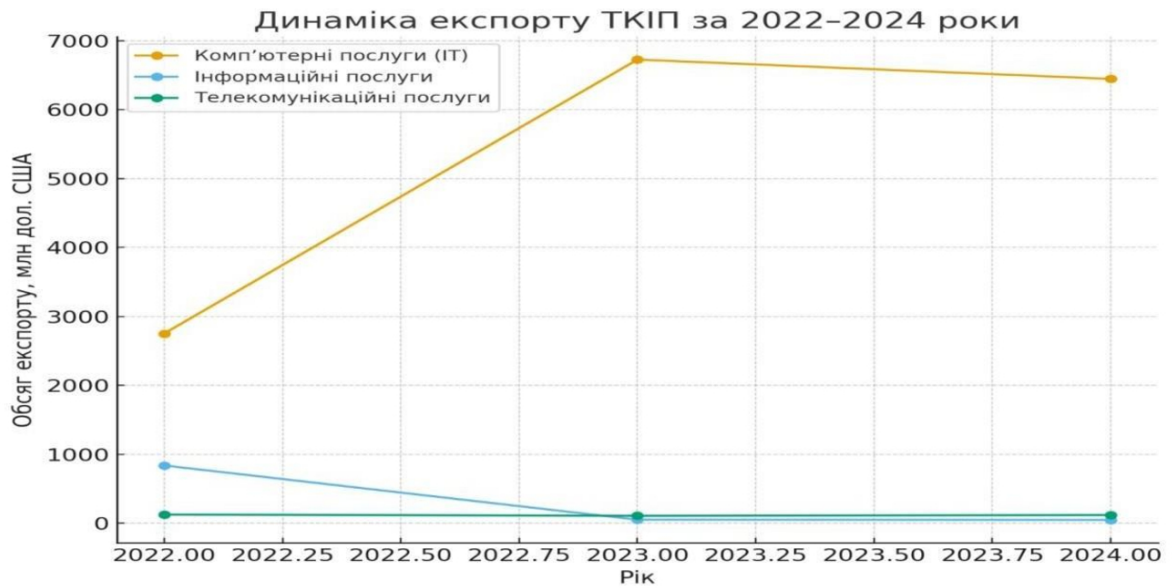

Рис. 2.1. Динаміка експорту ТКІП (в т.ч. інформаційних послуг)

за 2022-2024 рр. Джерело:

складено за [5; 6]

Таким чином, якщо ринок ТКІП загалом продемонстрував стійкість, то сегмент інформаційних послуг є найбільш уразливим і фактично виведений зі структури ключових експортних галузей, поступившись місцем майже абсолютному домінуванню комп'ютерних послуг (ІТ), чия частка зросла до 97,52%.

Таблиця 2.2

Структура імпорту ТКІП за 2022-2024 роки

Показник	2022,	2022,	2023,	2023,	Темп приросту, % (2023/2022)	2024,	2024,	Темп приросту, % (2024/2023)
	млн дол. США	%	млн дол. США	%		млн дол. США	%	
Імпорт ТКІП (загальний)	414,22	100,00	958	100,00	+131,30	1118	100,00	+16,70

Комп'ютерні послуги (ІТ)	239,97	57,93	786	82,05	+227,54	980	87,66	+24,68
Телекомунікаційні послуги	91,18	22,01	152	15,87	+66,71	115	10,29	-24,34
Інформаційні послуги	83,08	20,06	20	2,09	-75,93	23	2,06	+15,00

Джерело: складено за [5, 23, 24]

Аналіз імпорту ТКІП демонструє глибокий структурний зсув, спричинений війною та потребою у швидкій цифровізації, що критично відобразилося по сегменті інформаційних послуг.

У 2022 році інформаційні послуги мали значну частку в імпорті (20,06%), що свідчить про високий внутрішній попит на закордонні медіа, бази даних та контент до початку повномасштабної війни.

Однак, у 2023 році, після початкового шоку від війни РФ на території України, імпорт цього сегмента впав на 75,93% (з 83,08 млн дол. США до 20 млн дол. США). Це найрізкіше падіння серед усіх сегментів ТКІП, що призвело до втрати питомої ваги до 2,09%. Такий колапс відображає масове призупинення/відмову від імпортних підписок, ліцензій на контент та інформаційні сервіси на користь оптимізації витрат та пріоритезації критичних ІТ-послуг.

На фоні обвалу інформаційних послуг, імпорт комп'ютерних послуг (ІТ) зріс на 227,54% у 2023 році, і їхня питома вага зросла до 87,66% у 2024 році. Цей контраст підтверджує, що внутрішній попит був цілковито переорієнтований з інформаційного споживання на операційну стійкість (закупівля критичного програмного забезпечення, хмарних рішень, безпеки).

У 2024 році імпорт інформаційних послуг продемонстрував невеликий приріст на 15%, досягнувши 23 млн. дол. США. Проте, незважаючи на відновлення, їхня питома вага залишається на низькому рівні (2,06%), що свідчить про те, що сегмент не повернув своєї довоєнної структурної значущості і тепер є другорядним для внутрішнього технологічного ринку.

Графічне зображення динаміки імпорту послуг за 2022-2024 роки наведено на рис. 2.2.

Таким чином, імпортна динаміка інформаційних послуг є найкращим індикатором зміни пріоритетів українського бізнесу та населення: від споживання інформаційного контенту та ліцензій до фокусу на базових та критично необхідних комп'ютерних послугах.

Рекламно-комунікаційний медіа ринок України, що є складовою частиною інформаційного ринку, продемонстрував стійкість та швидку адаптацію до умов повномасштабної війни.

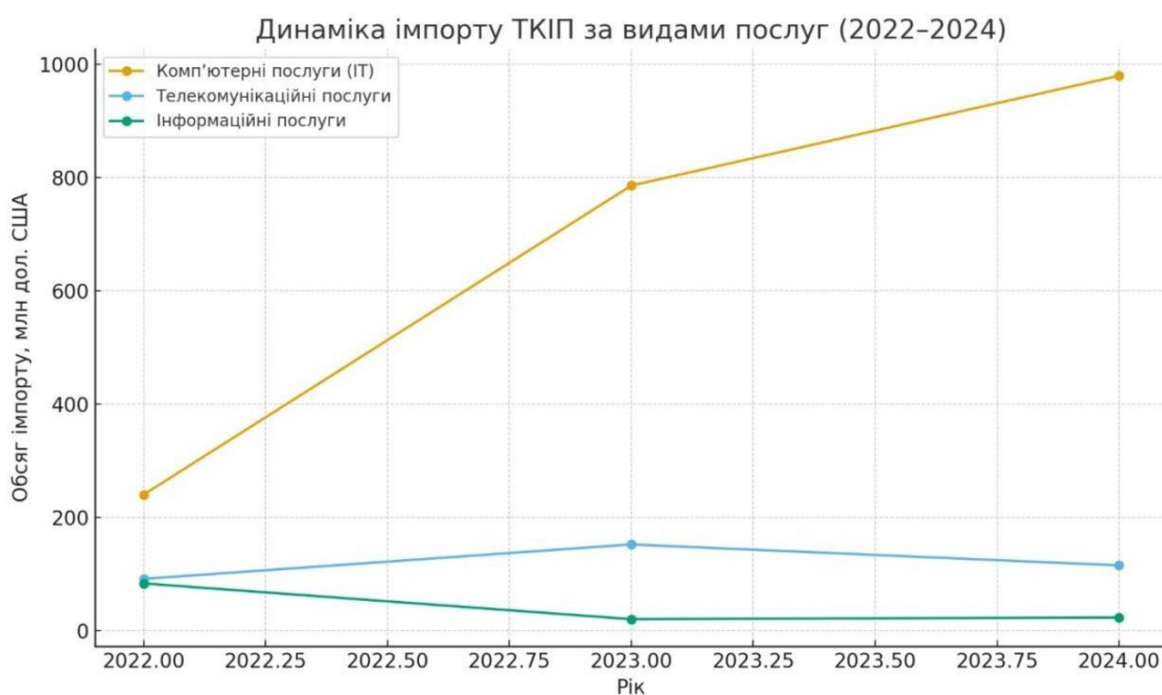

Рис. 2.2. Динаміка імпорту ТКІП (в т.ч. інформаційних послуг) за 2022-2024 рр.

Джерело: складено за [5, 23, 24]

Якщо у 2022 році ринок зазнав глибокого колапсу, втративши майже дві третини обсягу, то у 2023–2024 роках він показав двозначні темпи відновлення та зростання, наблизившись до довоєнних показників 2021 року в абсолютному вимірі. При цьому відбулася кардинальна структурна трансформація медіаспліту з беззаперечним домінуванням цифрових медіа (табл. 2.3).

Після обвалу у 2022 році, загальний ринок продемонстрував відновлення у 2023 році (+84,2%), що свідчить про адаптацію бізнесу.

Цифрові медіа не лише зберегли лідерство у 2022 році (частка 58,81%), а й продовжили нарощувати обсяги, особливо у 2023 році (+91,04%), закріпивши свою частку на рівні близько 60%. Це підкреслює їхню гнучкість та стійкість як головного інструменту комунікації у воєнний час.

Сегмент радіо реклами мав найвищий відносний темп приросту у 2023 році (+159,76%), хоча його абсолютна частка залишається невеликою. Це підтверджує його важливість як локального та доступного каналу для охоплення економічно активної аудиторії.

Таблиця 2.3

Динаміка та структура рекламного медіа ринку України за 2022–2024 рр., млн грн.

Показник	2022, млн грн	2022, %	2023, млн грн	2023, %	Темп приросту, % (2023/2022)	2024, млн грн	2024, %	Темп приросту, % (2024/2023)
Всього реklamний медіа ринок	12227	100,00	22522	100,00	+84,20	29375	100,00	+30,43
Цифрові (інтернет) медіа реклама	7190	58,81	13736	60,99	+91,04	16777	57,11	+22,14
ТБ-реклама, всього	2604	21,30	3870	17,18	+48,62	5800	19,74	+49,87
ООН Media, всього	1756	14,36	3244	14,40	+84,74	4626	15,75	+42,60
Радіо реклама, всього	333	2,72	865	3,84	+159,76	1035	3,52	+19,65
Реклама в пресі, всього	342	2,80	357	1,59	+4,39	387	1,32	+8,40

Джерело: складено за [17, 12]

У 2024 році ТБ-реклама показала найвищий темп зростання (+49,87%) серед усіх медіа. Це є потужним індикатором повернення великих системних рекламодавців (зокрема, категорії «фарма»), які покладаються на масове охоплення ТБ, що дозволило сегменту частково відновити свою питому вагу (з 17,18% до 19,74%).

ООН Media (зовнішня реклама) продемонструвала сильні та стабільні темпи зростання (+84,74% у 2023 р. та +42,60% у 2024 р.). Зростання частки до 15,75% у 2024 році було підтримано інвестиціями в цифрові формати (DOOH).

Реклама в пресі залишається найслабшим сегментом, демонструючи найнижчі темпи відновлення (+4,39% у 2023 р. та +8,40% у 2024 р.) та втрачаючи структурну вагу (падіння з 2,8% до 1,32%). Сектор продовжує оперувати з дуже низької бази, і його роль у медіа-спліті стає мінімальною.

Графічне зображення динаміки рекламного медіа ринку України за 2022-2024 роки наведено на рис. 2.3.

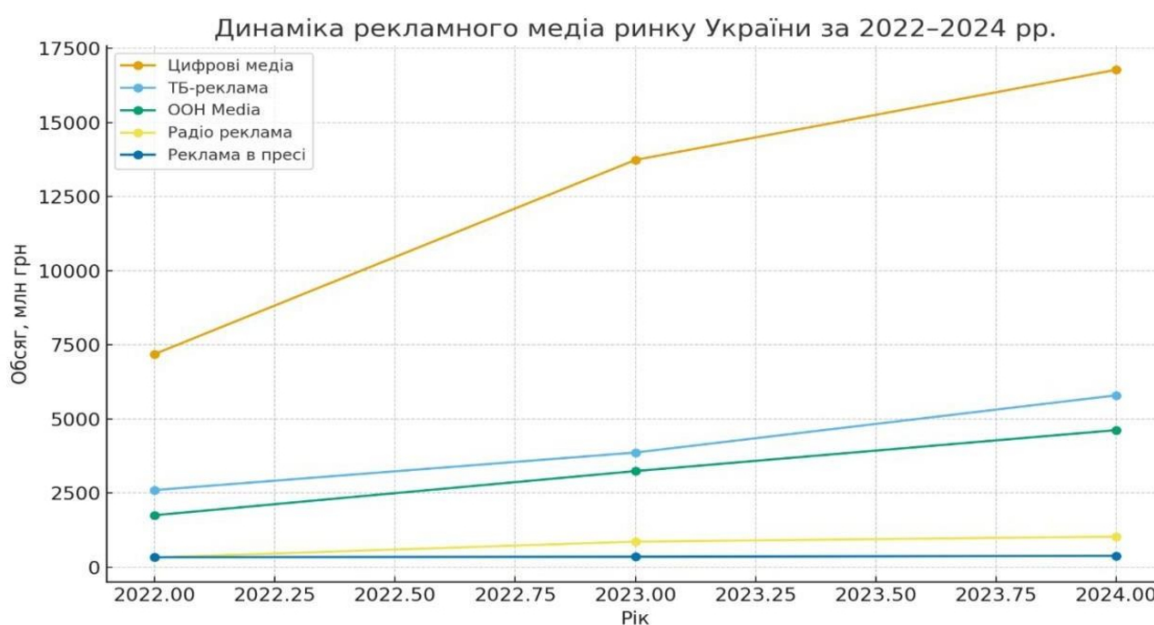

Рис. 2.3. Динаміки рекламного медіа ринку України за 2022-2024 рр., млн грн

Динаміка розвитку українського ринку інформаційних послуг у 2022–2024 роках демонструє глибоку трансформацію, що стала наслідком воєнних умов та інтенсивної цифровізації економіки. В Україні саме сегмент інформаційних послуг зазнав найбільшого скорочення як в експорті, так і в імпорті, що вказує на різке зміщення пріоритетів – від споживання інформаційного контенту до забезпечення операційної стійкості бізнесу. У цей період українські підприємства були змушені зосередитися на комп'ютерних та ІТ-послугах, які стали критично

важливими для підтримки кібербезпеки, хмарної інфраструктури, дистанційної роботи та цифрових сервісів держави. Саме тому ІТ-сектор утримав домінуючу позицію в структурі ТКІП та став ключовим чинником економічної стійкості країни. Висока частка ІТ-експорту продовжує створювати валютні надходження, що позитивно впливає на загальноекономічні показники, зокрема на конкурентоспроможність української робочої сили та динаміку зарплат у технологічному секторі.

Стрімке скорочення експорту інформаційних послуг України негативно позначилося на міжнародній присутності країни в сегменті інформаційних, новинних та медійних продуктів. Україна тимчасово втратила частину своєї ролі як постачальника контенту на зовнішні ринки, що послабило її позиції у формуванні інформаційного порядку денного й міжнародної комунікації. Натомість зросла залежність від імпорту критичних ІТ-рішень, що ще більше інтегрує українську економіку в глобальні цифрові екосистеми та робить її залежною від міжнародних технологічних партнерів.

Паралельно, рекламно-комунікаційний медіаринок України – важлива складова ширшого інформаційного ринку – продемонстрував високу здатність до адаптації. Попри значне падіння у 2022 році, він відновився швидкими темпами та поступово повернувся до довоєнної активності. Домінування цифрових медіа, характерне для глобального ринку, також повністю проявилось в Україні, що свідчить про інтеграцію нашого медійного простору у міжнародні тенденції цифрових комунікацій. Відновлення інвестицій у телебачення та зовнішню рекламу у 2023–2024 рр. вказує на повернення системних рекламодавців, серед яких значна частка міжнародних компаній, що підтримує подальший розвиток внутрішнього ринку.

Отже, у 2022–2024 роках український ринок інформаційних послуг трансформувався під впливом війни та глобальної цифровізації. З одного боку, скорочення експорту інформаційних послуг зменшило міжнародну видимість України в інформаційній сфері; з іншого – збереження високих обсягів ІТекспорту посилило її позиції як важливого гравця на світовому ринку

технологічних послуг. Водночас стійкість та відновлення медіаринку свідчать про здатність України утримувати конкурентні позиції у сфері комунікацій та зберігати інтегрованість у світові інформаційні процеси, що є важливим чинником формування позитивного міжнародного іміджу під час війни.

2.2. Особливості співпраці України з ЄС у сфері інформаційних послуг (цифровий ринок, «Цифрова Європа», Угода про асоціацію)

Співпраця України з European Union у сфері інформаційних послуг, зокрема цифрового ринку та проекту Digital Europe Programme, а також в межах Association Agreement between Ukraine and the European Union, має глибоке значення для модернізації країни, посилення її цифрової конкурентоспроможності та інтеграції в єдиний цифровий ринок ЄС. Україна визнала, що цифрові технології є одним із стратегічних напрямів економічного зростання та безпеки, і в цьому контексті співпраця з ЄС відкриває нові можливості, але водночас ставить вимоги, як законодавчі, так і технічні до гармонізації українського законодавства, інфраструктури та сервісів з європейськими стандартами.

З положень Угоди про асоціацію, які стосуються цифрового ринку, випливає, що Україна має наближати своє законодавство й нормативи у сфері електронної комерції, телекомунікаційних послуг, інформаційних технологій, захисту персональних даних та авторських прав до відповідних стандартів ЄС [34].

Для інформаційних послуг це означає не лише розвиток та надання відповідних сервісів, але й забезпечення сумісності з європейськими цифровими інфраструктурами, взаємного визнання електронних ідентифікацій, цифрових підписів та довірчих послуг. Як приклад – за повідомленням, у березні 2025 року Україна та ЄС узгодили план дій щодо електронної ідентифікації та довірчих

послуг, що дозволить Україні інтегруватися в єдиний цифровий ринок до 2027 року [51].

Участь України в програмі Digital Europe – важливий крок. У вересні 2022 року була підписана угода про асоційоване членство України в цій програмі, що дозволяє українським підприємствам, державним установам і дослідницьким організаціям брати участь у конкурсах на розробку проектів з високопродуктивних обчислень, штучного інтелекту, хмарних сервісів, цифрових навичок та використання цифрових технологій у суспільстві. Програма охоплює загальною сумою приблизно 7,5 млрд євро, при чому для України відкрито близько 6 млрд євро фонду у відповідних напрямках [64].

Це створює реальну можливість модернізувати національну інфраструктуру, підвищити рівень цифрових навичок населення, інтегрувати українські ІТ-компанії в європейські ланцюги створення доданої вартості. Водночас членство в програмі передбачає виконання зобов'язань щодо сумісності з правилами ЄС, стандартами довірчих сервісів, кібербезпеки та даних.

У контексті цифрового ринку ЄС (Digital Single Market) співпраця означає, що Україна поступово наближається до участі у загальному цифровому просторі ЄС, що дає бізнесу можливість використовувати європейські стандарти, отримувати фінансування, ставати постачальником чи партнером на ширшому ринку. Зокрема, портал інтеграції України повідомляє, що одним із очікуваних результатів є «наближення до цифрового ринку ЄС» та створення умов для українських компаній і організацій брати участь у європейських цифрових екосистемах [34].

Одночасно, Україна отримує технічну та фінансову підтримку в межах проектів ЄС для підвищення сумісності, модернізації державних цифрових сервісів, реалізації e-government, створення довірчих сервісів. Наприклад, проект EU4DigitalUA підтримує розвиток е-послуг, кібербезпеки, взаємодії реєстрів і цифрової інфраструктури в Україні [59].

Проте ця співпраця супроводжується певними особливостями та викликами. По-перше, гармонізація українського законодавства з європейським в інформаційній сфері потребує значних зусиль: адаптація норм щодо електронної комерції, телекомпослуг, авторського права, захисту персональних даних все ще відстає за темпами від оновлення відповідних директив ЄС .

По-друге, участь у програмі Digital Europe накладає зобов'язання щодо конкурентоспроможності українських громадських та приватних підприємств, доступності цифрових навичок, відповідності стандартам. Це означає, що інформаційні послуги повинні відповідати не лише локальному попиту, але й вимогам європейського ринку – що ставить підвищені вимоги до якості, безпеки, сертифікацій. По-третє, через війну з Росією та потребу відбудови, сектор інформаційних послуг України стикається з додатковими ризиками: інфраструктурні пошкодження, залежність від донорської допомоги, потреба в швидких рішеннях під час воєнного стану. Проте ця обставина, навпаки, стимулює цифрову інновацію та інтеграцію з європейськими системами.

Таким чином, співпраця України з ЄС у сфері інформаційних послуг має багатовимірний характер: вона є елементом державно-політичної інтеграції, економічного розвитку, модернізації цифрової інфраструктури та розвитку ІТ-індустрії. Для України це шанс підвищити свою технологічну конкурентоспроможність, вийти на великі ринки і отримати доступ до фінансування та передових технологій. Для ЄС це посилення партнерства з орієнтованою на цифровізацію країною, підвищення стійкості цифрової екосистеми на східному фланзі та розширення діджиталізованого простору. Водночас успішність цієї інтеграції залежить від темпів адаптації української нормативної бази, інфраструктури, кадрового потенціалу та здатності українських компаній ефективно конкурувати на європейських цифрових ринках.

ІТ-послуги (комп'ютерні, телекомунікаційні, інформаційні) становлять значну частку експорту країни. У першому півріччі 2025 року частка таких послуг у загальному експорті послуг зросла до 43 % [10].

При цьому обсяг експорту ІТ-послуг в окремі місяці 2025 року (наприклад, серпень) був на рівні близько 540 млн дол. США, що вказує на значну експортну активність [26].

У структурі ІТ-ринку України частка ІТ-послуг (порівняно із загальним ринком ІТ-товарів і послуг) відносно висока. Ринок ІТ-товарів імпортозалежний: близько 90 % ІТ-ринку пов'язано з імпортом обладнання або програмного забезпечення. За даними дослідження [13]: існує сегментація ринку: частина ІТкомпаній відзначена як R&D, інша – як провайдери послуг.

Європейський ринок ІТ-послуг оцінювався в 443,18 млрд дол. США у 2024 році, з прогнозом зростання до 975,60 млрд дол. США до 2033 року [41].

В структурі європейського ринку ІКТ (ICT) в 2024 році ІТ-послуги мали 38,1 % частку ринку [40].

Європа також інвестує в інфраструктуру, зокрема в центри обробки даних (дата-центри). За прогнозами, пропускна спроможність дата-центрів в Європі зростає, що підсилює попит на хмарні сервіси та управління даними [42].

Основна частина українських ІТ-компаній це аутсорс- і сервісні моделі: замовлення від іноземних клієнтів складає значний експортний сегмент. ІТ-компанії мають великий досвід у розробці ПЗ, консалтингу, системній інтеграції, що робить країну конкурентною у «послуг-oriented» ІТ. Ринку характерна недостатня виробнича (продуктова) частина порівняно з послугами, хоча є продуктові стартапи, але їх частка є меншою, ніж аутсорс-компаній. Ринок ІТ-послуг охоплює широкий спектр: консалтинг, розробка, системна інтеграція, кібербезпека та керовані сервіси [41].

Європейські компанії активно інвестують у «прозорі» і регульовані цифрові інфраструктури, включно з «суверенними» хмарними рішеннями (cloud sovereignty). Більш значна роль великих гравців (великих enterprise-компаній) у витратах на ІКТ: великі підприємства займають значну частку витрат [54].

Конкурентними переваги України є:

1. Висококваліфіковані кадри (значна кількість ІТ-спеціалістів, добрий рівень технічної освіти, конкуренція на світовому рівні).

2. Вартість праці часто нижча за середньоєвропейську, що робить аутсорсинг привабливим.

3. Позитивна динаміка експорту ІТ-послуг, незважаючи на економічні та політичні виклики (включно з війною), демонструє стійкість галузі.

4. Модель послуг (експортний аутсорсинг) дозволяє Україні бути «постачальником talent pool» для європейських і світових компаній.

Серед викликів ринку Україна:

1. Імпортозалежність ІТ-ринку в частині апаратного забезпечення та програмного забезпечення.

2. Валютні ризики.

3. Політичні та безпекові ризики (війна, регуляторні зміни).

Конкурентними переваги Європи є:

1. Великий, зрілий ринок ІКТ з високим попитом на комплексні ІТ-послуги, цифрову трансформацію, кібербезпеку.

2. Інвестиції в інфраструктуру (розвиток дата-центрів, хмарних сервісів, локальних хмар (суверенні хмари) створює незалежні майданчики для даних).

3. Регуляторна база (ЄС активно впроваджує законодавство), що стимулює відповідальність, конкуренцію, безпеку даних.

4. Висока купівельна спроможність та готовність підприємств інвестувати в цифрову трансформацію.

Серед викликів ринку Європи:

1. Залежність від великих гіперскейлерів США (хмарні провайдери), що піддає питанням цифрову суверенність.

2. Недостатня присутність локальних хмарних гравців, хоча це змінюється.

3. Суперечності регуляторного характеру між державами ЄС, різні підходи до захисту даних, конкуренції й інновацій.

Тож, ринок інформаційних послуг в Україні характеризується високою експортною орієнтацією, значним потенціалом за рахунок талановитих

ІТфахівців і конкурентною вартістю праці. Проте він суттєво залежить від імпорту технологій та схильний до валютних і політичних ризиків. На противагу цьому, європейський ринок ІКТ є великим, зрілим і інвестиційно насиченим, з широким спектром послуг і сильним регуляторним фоном, але також має виклики, пов'язані з цифровою сувереністю та домінуванням гіперскейлерів.

Для України стратегія подальшого розвитку ринку інформаційних послуг може полягати в збереженні аутсорсингової конкурентної переваги, але з паралельним розвитком власних технологічних продуктів та інфраструктури. Європа ж, зі свого боку, продовжуватиме рух до більш незалежної, регульованої та інноваційної цифрової екосистеми.

2.3. Розвиток партнерства України з міжнародними організаціями (ВООЗ, СОТ, ЮНЕСКО, ОЕСД тощо) у сфері інформаційних послуг

Інформаційні послуги – це широке поле: від ІТ-/комп'ютерних сервісів і телекомунікацій до цифрових медіа, аналітики та digital-здоров'я. Партнерство з міжнародними організаціями дає Україні доступ до технічної експертизи, фінансування, стандартів, платформ обміну даними та мереж співпраці, що прискорює цифрову трансформацію економіки, посилює експорт ІТ-послуг і підвищує стійкість критичних інформаційних сервісів [39].

Тож, здійснимо огляд партнерств, з позиції змісту партнерства та досягнутих результатів:

- 1) Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) – інформаційні послуги у сфері охорони здоров'я. Фокус партнерства: зміцнення цифрової спроможності системи охорони здоров'я (телемедицина, електронні реєстри, стійкість систем зв'язку в кризі). Приклад: у грудні 2023 року ВООЗ і МОЗ

України підписали дворічну угоду співпраці на 2024–2025 рр. для підвищення стійкості системи охорони здоров'я (у тому числі цифрових сервісів). Це включає технічну підтримку, навчання, розгортання рішень для збереження сервісів під час воєнних ризиків [67].

2) ЮНЕСКО – медіа, культура, цифрові послуги в культурній сфері. Фокус партнерства: відновлення наукової та культурної інфраструктури, захист цифрового культурного надбання, підтримка медіаграмотності й цифровізації культурних сервісів. Приклад: програмні документи та «Action Plan for Culture for Ukraine (2024)» – оцінки потреб і плани фінансування реконструкції наукової/культурної інфраструктури (зазначені суми для відновлення, моніторинг руйнувань, цифрові реєстри) [29].

3) ОЕСР – цифрова трансформація бізнесу, цифрові послуги для МСП, стандарти та політика. Фокус партнерства: підтримка цифровізації МСП, розбудова інституційної бази для цифрової економіки, консультації з регуляторики та аналітика політик. Приклад: чотирирічна програма ОЕСР – Україна (початок 2023) та проєкти з цифрової трансформації бізнесу (підтримка МДУ/Diia.Business), дослідження з відновлення цифрової інфраструктури [53].

4) СОТ – торгівля послугами, прозорість правил, ринки цифрових послуг. Фокус партнерства: інтеграція України у світову торговельну систему послуг – доступ до ринків, укріплення прозорості регулювання торговельних послуг (включно з інформаційними і телеком-послугами). Приклад: членство України у WTO (з 2008 р.) й участь у 2021–2022 ініціативах щодо домовленостей про регулювання послуг (підвищення прозорості в наданні послуг). Це важливо для експорту ІТ-та інших інформаційних послуг [63].

5) Інші ініціативи:

5.1. GDHP (Digital health partnerships) – участь у глобальних дискусіях про цифрове здоров'я [65].

5.2. ООН/ЄС (комплексна підтримка)/міжнародні агенції – технічна допомога в цифровому відновленні, проєкти з освіти, охорони здоров'я, та медіаграмотності (Transitional Framework UN 2022–2024) [66].

Таблиця 2.4 підсумовує найбільш значимі напрями співпраці (які безпосередньо стосуються інформаційних послуг).

Таблиця 2.4

Приклади співпраці України з міжнародними організаціями у сфері
інформаційних послуг

Організація	Основний фокус співпраці з Україною	Головні заходи / результати	Час та ключові дані
ВООЗ	Digital health, стійкість систем охорони здоров'я, телемедицина	Дворічна угода співпраці МОЗ–ВОО (підтримка електронних сервісів, навчання, техпідтримка)	Угода 2024–2025 (підписано 16.12.2023 р.).
ЮНЕСКО	Цифровізація культури/науки, медіапідтримка, цифрові реєстри культурної спадщини	«Action Plan for Culture for Ukraine»; оцінки потреб для відновлення культурної інфраструктури	План 2024; потреби культурного сектору на 2024–2026: близько 283,7 млн дол. США
ОЕСР	Підтримка цифрової трансформації бізнесу та МСП, політика цифровізації	4-річна програма з 2023; проекти з цифрової трансформації МСП	Програма почалась в черв.2023;
СОТ	Торгівля послугами (включно з ІКпослугами), прозорість регулювання	Участь у перемовинах щодо domestic regulation of services; регулярні огляди політик торгівлі	Україна – член СОТ з 16.05.2008 р.; 2021 р. укладені домовленості щодо прозорості.
ООН / ЄС (комплексна підтримка)	Цифрове відновлення, eservices у громадянському секторі, освіта, медіа	Transitional Framework UN 2022–2024; ЄСпроекти підтримки охорони здоров'я і цифрових сервісів	TF 2022–2024 pp.; співпраця з ЄК 2023–2024.

Тож, партнерства України з міжнародними організаціями, такими як ВООЗ, OECD, UNESCO та СОТ, демонструють комплексний вплив на розвиток цифрової та інформаційної сфери країни. Співпраця у сфері технічної підтримки та стандартів дозволяє покращувати якість і сумісність цифрових рішень, що особливо важливо для державних сервісів і сектору охорони здоров'я. Водночас ініціативи UNESCO сприяють відновленню цифрової інфраструктури та збереженню культурних і наукових реєстрів, що забезпечує безперервність доступу до критичних інформаційних ресурсів. Партнерство з СОТ і OECD

стимулює торгівельну інтеграцію цифрових послуг і формування стабільних політичних рамок для розвитку ІТ-сектору. Реальні результати такої взаємодії вже відчутні: зростає цифровізація малого та середнього бізнесу, розширюється доступ до електронних державних сервісів, таких як Diia, а також посилюється сектор digital-здоров'я, що свідчить про ефективність комплексного міжнародного партнерства у зміцненні як supply-side, так і demand-side складових цифрової економіки.

РОЗДІЛ III

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ КОНТЕКСТІ

3.1. Проблеми та виклики інтеграції України у міжнародний інформаційний простір

Сучасна цивілізація характеризується стрімким розвитком інформатизації та проникненням інформаційних технологій у всі сфери життя, що створює нові умови для інтеграції України у міжнародний інформаційний простір. Основними особливостями сучасного інформаційного середовища є здатність об'єднувати різні покоління, культурна динаміка та формування віртуального простору як нової форми соціальної взаємодії і ідентичності. Віртуальний простір складається з кіберпростору, що охоплює глобальні електронні системи, та Інтернет-простору як децентралізованої мережі комунікацій, де активну роль відіграють соціальні мережі та цифрові платформи, здатні впливати на громадську думку та політичні процеси. Інформаційно-комунікаційний простір політики, виокремлений сучасними дослідниками, виступає новою складовою політичного простору, що забезпечує організацію комунікації, адаптацію політики до глобалізаційних викликів та формує кордони інформаційного впливу держави. Українські науковці підкреслюють, що інформаційний простір держави є складним соціально-політичним феноменом, який охоплює національні території, акваторію, повітряний простір та економіку, а його контроль забезпечує формування громадської думки та захист національних інтересів. Водночас інформаційний простір України наразі стикається з низкою проблем, що ускладнюють його інтеграцію у світове цифрове середовище. До них належить недостатній рівень розвитку інформаційної інфраструктури, нерівномірне розміщення Інтернет-ресурсів та медіа, низький рівень сучасних технологій, обмежена участь України у глобальних інформаційних процесах та активна інформаційна експансія інших держав. Відсутність виваженої державної інформаційної політики, слабкі позиції держави як суб'єкта інформаційного ринку, ліберальне законодавство щодо інтернет-ЗМІ, вплив олігархічного

медіаландшафту та недостатня підготовка спеціалістів у сфері інформаційної безпеки створюють додаткові ризики для національної цілісності та суверенітету. Особливу небезпеку становлять внутрішньополітичні конфлікти та зовнішні інформаційні атаки, які можуть призводити до дестабілізації суспільства та загрози безпеці держави. Водночас інтеграція України у міжнародний інформаційний простір неможлива без забезпечення інформаційного суверенітету, розвитку національного медіа-простору, цифровізації ЗМІ та застосування антимонопольних та правових механізмів захисту інформації. Лише за умов ефективного управління інформаційними ресурсами, державної підтримки інформаційного виробництва, розвитку ринку інформаційних технологій, медіа та інтернет-інфраструктури Україна зможе інтегруватися у глобальний інформаційний простір, водночас зберігаючи національну ідентичність, забезпечуючи інформаційну безпеку та ефективно протидіючи зовнішнім інформаційним загрозам [14].

Височин І., Жук О. [2] аналізується роль цифровізації як ключового чинника інтеграції України у глобальний цифровий простір з акцентом на її євроінтеграційний вимір. Автори висувають гіпотезу, що цифрова трансформація здатна забезпечити повоєнне відновлення України, модернізацію ключових секторів економіки, ефективне управління ресурсами, стимулювання інновацій, а також пришвидшення включення країни в Єдиний цифровий ринок ЄС. Дослідження побудовано на методах систематизації, порівняльно-статистичного аналізу та графічної візуалізації даних; теоретичною основою виступають сучасні концепції цифрової трансформації та статистика Європейська комісія. Увага приділена як внутрішнім аспектам (інфраструктура, нормативно-правове середовище, інноваційна екосистема), так і зовнішнім (гармонізація стандартів із ЄС, цифровий суверенітет, міжнародна цифрова солідарність). Автори виокремлюють виклики, серед яких збереження національних пріоритетів при адаптації до європейських стандартів, забезпечення цифрової стійкості в умовах війни, а також формування збалансованого цифрового розвитку. У підсумку зазначається, що інтеграція України в цифровий глобальний простір створює перспективи підвищення конкурентоспроможності економіки, зміцнення міжнародних позицій країни та посилення її цифрової автономії за умови

реалізації комплексної стратегії цифрового розвитку.

Розвиток інформаційного суспільства та поширення цифрових і інформаційно-комунікаційних технологій є пріоритетом більшості країн світу. Європейський Союз одним з перших визначив знання як ключовий фактор розвитку, що дало змогу накопичити значний досвід законодавчого та проєктного супроводу цифрової трансформації. Основними європейськими документами та ініціативами, що регламентують формування інформаційного суспільства, є: «Європа і глобальне інформаційне суспільство» (1994), eEurope (1995), e-Europe 2002 (2001), i2010 (2005) та Europe2020 (2010). Вони охоплюють створення цифрової інфраструктури, розвиток широкосмугового інтернету, мобільного та супутникового зв'язку, надання електронних послуг, стимулювання цифрової культури та соціальної інтеграції, інвестиції в ІКТ та інновації.

Для України інтеграція у міжнародний цифровий простір пов'язана з низкою проблем і викликів. ЄС реалізує політику гармонізації цифрових ринків із країнами Східного партнерства, зокрема через ініціативу EU4Digital, що сприяє покращенню якості онлайн-послуг, доступу до них та розвитку малого бізнесу й стартапів. Програма DT4UA спрямована на підвищення безпеки й ефективності державних електронних послуг, створення індивідуальних цифрових сервісів (портал «Дія»), модернізацію системи «Вулик», вдосконалення обміну даними між реєстрами та державними органами, наближення електронної ідентифікації до стандартів ЄС (eIDAS 2.0), а також розбудову електронного управління кримінальними справами (система e-Case).

Водночас інтеграція у європейський цифровий простір потребує вирішення низки викликів. До них належать: обмежена внутрішня цифрова інфраструктура, недостатній розвиток національної ІТ-наукової бази, потреба у нарощуванні експортного потенціалу, адаптація до стандартів ЄС та забезпечення кібербезпеки. Важливим фактором є й зовнішні обставини: активні бойові дії суттєво ускладнюють роботу ІТ-компаній, викликають перебої з енергопостачанням та організаційні труднощі, що сповільнює розвиток експорту ІТ-послуг.

Попри ці проблеми, українська ІТ-галузь демонструє високу динаміку розвитку. З 2015 по 2022 рік обсяг експорту комп'ютерних послуг зріс у 4,32 раза

і в 2022 році склав 7,35 млрд дол. США, а середній темп зростання становив 26,8%. Українські компанії поступово переходять від традиційної моделі аутсорсингу до Product&Development Services, виконуючи складні інтегровані проекти та виступаючи консалтинговими партнерами у цифровій трансформації. Головними напрямками діяльності є цифрова трансформація бізнесу, оцифрування процесів взаємодії з клієнтами, консалтинг, розробка та супроводження програмного забезпечення [3].

Основні проблеми та виклики інтеграції України у міжнародний інформаційний простір зводяться до наступного: необхідність збереження людського потенціалу, модернізації цифрової інфраструктури, впровадження європейських стандартів та адаптації до нових бізнес-моделей, забезпечення кібербезпеки та підтримки інновацій. Успішне подолання цих проблем сприятиме нарощенню експортного потенціалу, інтеграції у Єдиний цифровий простір ЄС та підвищенню конкурентоспроможності української економіки.

Інтеграція України у міжнародний інформаційний простір є критично важливим процесом, що зіштовхується з низкою внутрішніх та зовнішніх викликів. Основними перешкодами є недостатній рівень розвитку національної цифрової інфраструктури, слабка державна інформаційна політика та активна зовнішня інформаційна експансія, що загрожує національному суверенітету, особливо в умовах війни. Інтеграція нерозривно пов'язана з гармонізацією стандартів ЄС та реалізацією програм цифровізації (зокрема, DT4UA), які пришвидшують включення країни в Єдиний цифровий ринок. Попри воєнні виклики, українська ІТ-галузь демонструє високу динаміку зростання експорту, підтверджуючи свій потенціал і здатність до переходу на модель розробки продуктів. Успішне подолання цих проблем вимагає комплексної модернізації цифрової інфраструктури, забезпечення ефективної кібербезпеки та збереження людського потенціалу для підвищення конкурентоспроможності української економіки в глобальному цифровому просторі.

3.2. Перспективи розвитку ринку інформаційних послуг України

Розширення співпраці України з Європейським Союзом у сфері цифрових

технологій та інформаційних послуг має значний потенціал і базується на вже існуючих програмах та ініціативах, а також на позитивних результатах попередніх інтеграційних кроків. ЄС від самого початку визначав цифрові знання та технології як ключові чинники розвитку суспільства, що спричинило створення багаторівневих стратегій та планів дій, таких як eEurope, i2010, Europe2020 та сучасна програма «Цифрова Європа». Для України це означає наявність чітко окреслених стандартів та практик, на основі яких можна розвивати власну цифрову інфраструктуру, інтегрувати її в єдиний європейський цифровий простір та підвищувати конкурентоспроможність на світовому ринку ІТ-послуг.

Першою можливістю є поглиблена інтеграція в єдиний цифровий ринок ЄС через гармонізацію українських законодавчих та технічних стандартів із європейськими. Програма EU4Digital та DT4UA створюють передумови для такої інтеграції, стимулюючи розвиток державних електронних послуг, забезпечуючи інтероперабельність реєстрів та підключення критично важливих систем до єдиної цифрової платформи. Це не лише підвищує якість та доступність електронних сервісів для громадян і бізнесу, але й відкриває можливості для українських ІТ-компаній надавати свої продукти та послуги безпосередньо європейським користувачам і органам державного управління.

Другою важливою можливістю є використання досвіду ЄС у створенні інноваційних екосистем та розвитку високотехнологічних компетенцій. Українські компанії мають значний потенціал у сфері штучного інтелекту, Інтернету речей, хмарних обчислень, обробки великих даних, блокчейнтехнологій та кібербезпеки. Спільні проекти з ЄС у цих сферах можуть сприяти розвитку науково-дослідної бази, обміну знаннями, підвищенню кваліфікації українських фахівців та залученню інвестицій для реалізації комплексних ІТ-рішень. Це створює можливість перетворення українських аутсорсерів на консалтингових та інноваційних партнерів, які можуть реалізовувати інтегровані проекти для європейських замовників.

Третя можливість полягає у розширенні експорту ІТ-послуг та цифрових продуктів. Уже сьогодні українська ІТ-галузь демонструє високі темпи зростання: обсяг експорту комп'ютерних послуг з 2015 по 2022 рік зріс у понад

4 рази, а середній темп зростання склав близько 27%. Це свідчить про готовність українських компаній конкурувати на міжнародному ринку, однак подальше збільшення експорту можливе лише за умов стабілізації внутрішньої інфраструктури, забезпечення кібербезпеки та реалізації міжнародних стандартів, що визнаються у ЄС. При цьому активна участь України у програмі «Цифрова Європа» сприятиме доступу до фінансування розвитку суперкомп'ютерів, високопродуктивних обчислень, штучного інтелекту та цифрових навичок, що суттєво підвищить технічний рівень українських ІТ-ішень і сприятиме їхньому експортному зростанню.

Четверта можливість полягає у розвитку спільних цифрових сервісів та платформ для державного та приватного секторів. Використання європейських практик у цифровізації адміністративних процесів, обміні даними між реєстрами та управлінні електронними справами дозволяє підвищити ефективність державного управління, забезпечити прозорість та оперативність послуг, а також створює нові ринки для українських розробників програмного забезпечення та консультантів. Спільні проекти з ЄС у сфері електронного урядування, дистанційного навчання, медичних та соціальних сервісів сприятимуть підвищенню якості життя громадян і одночасно стимулюватимуть інноваційний розвиток національної ІТ-екосистеми.

Узагальнена карта напрямів співпраці України з ЄС у сфері цифрових технологій та інформаційних послуг наведена на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Узагальнена карта напрямів співпраці України з ЄС у сфері цифрових технологій та інформаційних послуг

Джерело: розроблено автором

Нарешті, розвиток співпраці у сфері цифрових технологій сприяє зміцненню стійкості української економіки в умовах сучасних викликів, включно з війною. Дистанційна робота ІТ-компаній, надання послуг онлайн та розвиток цифрових платформ дозволяють зберегти експортні потоки валютної виручки, підтримувати зайнятість та залучати інвестиції навіть у кризові періоди. Таким чином, стратегічна співпраця з ЄС не лише інтегрує Україну у міжнародний інформаційний простір, але й створює умови для технологічного й економічного розвитку країни, сприяє нарощенню інноваційного потенціалу, розширенню експортних можливостей та підвищенню глобальної конкурентоспроможності української ІТ-галузі.

З урахуванням війни в Україні можливості розширення співпраці з ЄС у сфері цифрових технологій та інформаційних послуг набувають особливої ваги, адже вони не лише сприяють економічному розвитку, а й забезпечують стійкість країни в умовах кризи. Війна показала критичну залежність від цифрової інфраструктури для підтримки державного управління, безпеки, комунікацій та економічної діяльності, а також для збереження експортних потоків валютної виручки через ІТ-галузь. У цьому контексті інтеграція в єдиний цифровий простір ЄС через програми EU4Digital та DT4UA дозволяє Україні не лише підвищувати ефективність та безпеку державних електронних сервісів, але й створювати резервні механізми для дистанційної роботи органів влади, освіти, охорони здоров'я та бізнесу, що особливо важливо під час бойових дій.

Співпраця з ЄС також відкриває можливості для зміцнення кібербезпеки та захисту критичної інформаційної інфраструктури. Європейські стандарти, технології та експертна підтримка дозволяють Україні швидко адаптувати свої системи до загроз кібербезпеки, що виникають під час війни, та запобігати втратам даних у державному та приватному секторах. Крім того, активне залучення українських ІТ-компаній у європейські проекти створює резервні робочі місця, зберігає висококваліфікованих спеціалістів у країні та стимулює розвиток нових цифрових продуктів, які можна експортувати навіть у складних

умовах.

В умовах війни важливо також розвивати дистанційні послуги та платформи для соціальної підтримки населення, включно з внутрішньо переміщеними особами та ветеранами. Наприклад, модернізація системи «Вулик» та порталу «Дія» дозволяє забезпечувати доступ до соціальних, освітніх і медичних сервісів онлайн, зменшуючи ризики відсутності фізичного доступу до державних установ. Такий підхід не лише забезпечує базові потреби громадян, але й інтегрує Україну у міжнародний цифровий простір, демонструючи ефективність цифрових рішень у кризових умовах.

У підсумку, війна стимулює Україну до прискореної цифровізації, а співпраця з ЄС дає змогу створювати стійку, захищену та ефективну цифрову економіку, здатну підтримувати державу, бізнес і громадян у будь-яких умовах.

Оновлення спільного робочого плану між Україною та ЄС у сфері електронної ідентифікації та довірчих послуг є стратегічним проривом, який кардинально розширює можливості співпраці у сфері цифрових технологій та інформаційних послуг. Цей крок засвідчує, що Україна впевнено переходить від статусу країни-кандидата до держави, яка активно формує архітектуру майбутньої цифрової Європи. Успішне виконання плану призведе до того, що вже у 2026 році ЄС визнає окремі українські електронні підписи, печатки та інші довірчі послуги, дозволяючи їх законне транскордонне використання. Найважливіше, що з 2027 року всі українські засоби електронної ідентифікації та електронні довірчі послуги будуть автоматично визнаватися в ЄС на рівних умовах з європейськими згідно з Регламентом eIDAS. Це усуває значні бар'єри для українського бізнесу, дозволяючи громадянам та компаніям безперешкодно підписувати документи, користуватися електронними послугами та взаємодіяти з європейськими установами, використовуючи національні електронні підписи (наприклад, через портал «Дія»). Таким чином, цей процес не лише сприяє економічній та цифровій інтеграції, але й підвищує міжнародну довіру до українських технологічних рішень (про що свідчить включення України до EU Trusted List) та забезпечує глобальну сумісність національних інформаційних послуг [25].

Пріоритетні напрями інтеграції України у світовий інформаційний простір мають базуватися на аналізі міжнародного досвіду, зокрема країн ЄС, а також на поточних умовах розвитку України, включно з викликами війни та потребою цифрової стійкості (рис. 3.2).

По-перше, важливо продовжити розвиток національної цифрової інфраструктури, забезпечуючи швидкісний та безпечний доступ до інтернету для всіх регіонів країни. Досвід ЄС, який реалізовував програми e-Europe та Europe2020, показує, що наявність високоякісної широкопasmової мережі є критичною умовою для інтеграції в глобальний інформаційний простір, стимулює економічну активність і дозволяє впроваджувати електронні державні сервіси навіть у кризових умовах.

Рис. 3.2. Пріоритетні напрями інтеграції України у світовий інформаційний простір

Джерело: розроблено автором

По-друге, важливим напрямом є гармонізація українського законодавства та стандартів у сфері цифрових технологій з міжнародними нормами, зокрема стандартами ЄС (наприклад, eIDAS 2.0). Це дозволяє визнання українських

цифрових довірчих послуг за кордоном, полегшує експорт ІТ-послуг, створює умови для міждержавного обміну даними та розширює міжнародну співпрацю у сфері електронного урядування. У цьому контексті досвід країн Східного партнерства, які успішно інтегрувалися у цифровий простір ЄС через ініціативу EU4Digital, може стати орієнтиром для України.

Третім пріоритетом є розвиток високотехнологічних компетенцій та інноваційної економіки, що включає створення науково-дослідної інфраструктури, розвиток штучного інтелекту, блокчейн-технологій, великих даних та Інтернету речей. Досвід ІТ-галузі України свідчить, що експортні ІТпослуги вже демонструють високі темпи зростання, а інтеграція у світовий цифровий простір може бути стимульована через участь у міжнародних наукових проєктах і програмах R&D, таких як «Цифрова Європа».

Четвертим пріоритетом є створення надійної системи кібербезпеки та захисту персональних даних, що є критично важливим в умовах війни та глобальних кіберзагроз. Український досвід впровадження систем електронного управління кримінальними справами (e-Case) і модернізація державних реєстрів демонструє потенціал для розробки стійкої інфраструктури кіберзахисту та цифрового довірчого середовища.

Нарешті, інтеграція повинна включати розвиток цифрової грамотності та навичок роботи з ІТ серед громадян, бізнесу та державних службовців. Цей аспект забезпечує ефективне використання цифрових сервісів, підвищує рівень соціальної включеності та сприяє формуванню конкурентного цифрового ринку. Приклад ЄС показує, що поєднання технічної інфраструктури, законодавчої гармонізації, розвитку людського капіталу та інновацій створює ефективний механізм інтеграції країни у глобальний інформаційний простір.

Розгорнуті рекомендації щодо вдосконалення державної політики України у сфері інформаційних послуг з урахуванням міжнародного досвіду (насамперед ЄС), поточних національних напрацювань та викликів, які загострила війна, розглянемо на підставі відкритих джерел.

Для початку треба закласти чітку стратегічну рамку, яка поєднає національні цілі цифровізації з міжнародними зобов'язаннями та стандартами. Це означає оновлення та упровадження національної цифрової стратегії, яка прямо орієнтується на принципи і підходи ЄС (єдиний цифровий ринок, інтероперабельність, захист прав користувачів) і водночас враховує воєнний контекст – стійкість, резервування та швидке відновлення послуг. ЄС пропонує розгорнуту політику цифровізації, яка включає комплекс заходів від інфраструктури до цифрових навичок; Україні варто формально адаптувати основні орієнтири (цілі 2030, програми типу Digital Europe) до своїх умов і закріпити їх у державних планах з чіткими KPI та відповідальністю за реалізацію [56].

Другий важливий напрям – правова гармонізація з європейськими нормами та стандартизація технічних вимог, зокрема в галузі електронної ідентифікації, довірчих послуг та регулювання платформ. Належне визнання українських цифрових довірчих сервісів (електронні підписи, сервіси eID) у ЄС вимагає реалізації вимог eIDAS та подальшого наближення до eIDAS 2.0; це забезпечить законодавчу передумову для взаємного визнання і дасть українським постачальникам доступ до європейських ринків державних і приватних послуг. Одночасно потрібно інтегрувати принципи DSA/DMA у національне регулювання, щоб одночасно захищати права користувачів і створювати рівні умови для бізнесу [38].

Третя рекомендація – системне розбудовування інтероперабельної державної платформи та модернізація критичних реєстрів із акцентом на безпеку, резервні канали та децентралізоване зберігання. Приклад «Трембіти» та «Вулика» демонструє ефективність інструментів для обміну даними й автоматизації ЦНАП; державна політика повинна підтримувати розвиток таких систем, забезпечувати їхнє резервування (географічне рознесення дата-центрів, взаємодія з європейськими дата-центрами), регулярні тестування на відмовостійкість і стандартизований API-рівень для інтеграції приватного

сектору. Це підвищить стійкість державних сервісів під час атак або бойових дій, а також полегшить підключення європейських замовників [21].

Четвертий блок рекомендацій стосується кібербезпеки: необхідно посилити національні спроможності щодо превенції, виявлення та реагування на кібератаки, одночасно розвиваючи міжнародну співпрацю. Це означає забезпечення сталого фінансування національних CERT-структур і Національного координаційного центру кібербезпеки, стандартизовані процедури захисту критичної інфраструктури, регулярні масштабні навчальні вправи з партнерами ЄС і НАТО, та реалізацію положень національної стратегії кібербезпеки з чітким планом дій для періоду 2025–2027 років. У воєнний час особлива увага має бути приділена розгортанню аварійних планів забезпечення доступу до державних сервісів і захищеному резервуванню ключових масивів даних [20].

П'ята рекомендація – системна підтримка інновацій та R&D з фокусом на технологічні кластери з високою доданою вартістю, які можуть трансформувати аутсорсингову модель у продуктову й сервісно-продуктову екосистему. Державна політика має стимулювати створення національних центрів компетенцій (спільних українсько-європейських хабів), фінансувати спільні дослідницькі гранти у сферах НРС, AI, кібербезпеки та обробки даних, а також впроваджувати податкові й інвестиційні інструменти для стартапів і scale-up компаній. Інтеграція у програми EU4Digital/DT4UA та «Цифрова Європа» дає Україні доступ до знань, обладнання й фінансування – держава має активніше допомагати національним гравцям скористатися цими інструментами [37].

Шоста сфера – людський капітал і цифрова грамотність. Політика має включати масштабні програми перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців (від IT-спеціалістів до державних службовців), розвиток цифрових навичок у школах і університетах, а також спеціалізовані курси для співробітників критичної інфраструктури. Підтримка дистанційної освіти й налаштування систем сертифікації компетентностей дозволить зберегти і розвинути human capital під час війни та після неї, забезпечуючи довгострокову

конкурентоспроможність. У цьому контексті корисним є активне залучення міжнародних академічних програм і корпоративного навчання, співфінансованих із європейських грантів [56].

Сьома рекомендація – створення механізмів сприяння експорту цифрових послуг та виходу на європейські ринки: державні програми експорту ІТ-сервісів, біржі державно-приватних контактів, презентації на європейських майданчиках, сертифікація продуктів за європейськими стандартами. Варто розглянути створення «one-stop shop» підтримки для ІТ-експортера (адміністративна допомога, правова експертиза, підтримка сертифікації), що дозволить не лише підтримати поточні експортні потоки, а й орієнтувати компанії на створення продуктів з вищою доданою вартістю. Це особливо важливо у світлі зниження темпів експорту під час війни – заходи мають бути як оперативними, так і довгостроковими [36].

Восьма теза – держава має впровадити специфічні фінансові інструменти для інвестицій у цифрову інфраструктуру та стартапи (гранти, державні контракти з елементом співфінансування, державно-приватні інвестиційні платформи). Особливу увагу потрібно приділяти фінансуванню проєктів з підвищеною стійкістю (енергонезалежні дата-центри, захищені лінії зв'язку), які в умовах війни мають стратегічне значення. Також корисним буде стимулювання інвестицій з ЄС через гарантії, co-investment та «match-funding» механізми за участі міжнародних донорів [43].

Дев'ята рекомендація – прозора політика даних та захист приватності, що підтримає довіру користувачів і відповідність європейським вимогам. Потрібно завершити імплементацію сучасного законодавства про персональні дані, розробити політику відкритих даних із захистом приватності, уніфікувати правила доступу дослідників і бізнесу до анонімізованих державних масивів для інновацій. Це підвищить інвестиційну привабливість і сприятиме створенню сервісів на перетині державних і приватних даних.

Десята рекомендація – моніторинг, оцінка впливу та гнучкість політики. Державні програми повинні включати регулярні оцінювання ефективності з

прозорими індикаторами (експорт, кількість цифрових сервісів, рівень інтероперабельності, індекси кіберстійкості), а також механізм швидкого коригування політики під час кризових ситуацій. Особливу увагу слід приділяти місцевому рівню: стимулювати цифровізацію в громадах, створювати місцеві центри підтримки та підключення малих підприємств до національних платформ [2].

Узагальнено, вдосконалення державної політики у сфері інформаційних послуг має бути багатокомпонентним: законодавче наближення до ЄС та технічна стандартизація, стійка інтероперабельна інфраструктура з резервними рішеннями, підсилення кібербезпеки, розвиток R&D та людського капіталу, інструменти підтримки експорту й інвестицій, прозоре управління даними та системи моніторингу. Поєднання цих заходів з активним використанням європейських програм підтримки (EU4Digital, DT4UA, «Цифрова Європа») дозволить не лише інтегрувати Україну у світовий інформаційний простір, але й зробити цифрову сферу ключовим фактором стійкості та відновлення країни в умовах війни.

Поглиблення співпраці України з Європейським Союзом у сфері цифрових технологій та інформаційних послуг формує потужний комплекс очікуваних результатів, що матимуть довгостроковий ефект для економічного розвитку, стійкості держави у воєнний час та зміцнення її міжнародного іміджу. Гармонізація законодавства з правилами ЄС, участь у програмах EU4Digital, DT4UA та «Цифрова Європа», а також впровадження європейських стандартів цифрового ринку створюють передумови для підвищення конкурентоспроможності української економіки та її інтеграції у глобальні технологічні ланцюги.

З економічної точки зору найважливішим результатом стане розширення експорту ІТ-послуг і цифрових продуктів. Україна вже продемонструвала здатність нарощувати обсяг експорту комп'ютерних послуг (зростання у понад 4 рази за 2015–2022 рр.), а відповідність європейським нормам відкриє доступ до нових сегментів ринку, включно з державним сектором ЄС, що є надзвичайно

капіталомістким. Співпраця у сферах ШІ, хмарних технологій, обробки великих даних, IoT та кібербезпеки забезпечить залучення інвестицій, розвиток науководослідних проєктів, створення високотехнологічних робочих місць і перехід українських IT-компаній від ролі аутсорсерів до позиції інноваційних партнерів, здатних реалізовувати проєкти повного циклу.

Посилення інтеграції у європейський цифровий простір сприятиме також модернізації державного управління, що матиме прямий економічний ефект через оптимізацію процедур, зниження корупційних ризиків і підвищення ефективності надання послуг. Створення спільних з ЄС цифрових платформ для електронного урядування, соціальних, медичних та освітніх послуг дозволить розширити ринок для українських розробників та підвищити якість державних сервісів, зробивши їх стійкими навіть у кризових умовах. У воєнний час це особливо важливо, адже цифрові інструменти забезпечують безперервність роботи державних інститутів, зберігають доступ громадян до критичних послуг і створюють резервну інфраструктуру, здатну працювати незалежно від фізичних ризиків.

Окремим і надзвичайно значущим результатом стане зміцнення кібербезпеки та захисту критичної інформаційної інфраструктури. Європейські стандарти, технології та експертна підтримка підвищать стійкість України до кібератак, що є однією з ключових загроз під час війни. Спільні кіберцентри, аудит інформаційних систем, обмін даними про інциденти та запровадження європейських протоколів безпеки дозволять створити надійний цифровий щит для державного та приватного секторів, що напряду впливає на економічну стабільність.

У стратегічній перспективі співпраця з ЄС сприятиме формуванню глобального іміджу України як цифрової держави, здатної впроваджувати складні технологічні рішення навіть у період збройного конфлікту. Успішність проєктів «Дія», цифровізація соціальних і адміністративних процесів, демократичний доступ до даних та інноваційні моделі державного управління уже сформували позитивний імідж України як країни-лідера у сфері eGovernment. Поглиблення

інтеграції з ЄС лише посилить цей ефект, зробивши Україну прикладом цифрової трансформації у складних політичних умовах. Це безпосередньо впливатиме на інвестиційну привабливість, рівень довіри міжнародних партнерів та можливості участі України в ключових технологічних альянсах.

Важливою перспективою є також зміцнення економічної стійкості під час війни. Завдяки діджиталізації державних і бізнес-процесів Україна здатна підтримувати валютні надходження від ІТ-експорту, забезпечувати зайнятість, продовжувати навчання та медичне обслуговування, навіть коли частина територій перебуває під загрозою. Європейські технології, стандарти та програми допомагають створювати резервні цифрові канали для управління, комунікації та соціальної підтримки населення, що є критично важливим у період бойових дій.

Таким чином, очікувані результати та перспективи співпраці з ЄС охоплюють як економічний розвиток і зростання експорту, так і поглиблення інституційної, цифрової та кіберстійкості держави. У комплексі ці процеси не лише інтегрують Україну в глобальний інформаційний простір, але й формують нову модель її розвитку – технологічну, інноваційну та стійку, здатну забезпечувати конкурентоспроможність і позитивний міжнародний імідж у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

1. Узагальнення різних підходів до визначення й класифікації інформаційних послуг дозволило встановити, що вони є системоутворювальним елементом цифрової економіки, оскільки поєднують технологічну складову, правове регулювання та потреби споживачів у доступі до даних. Порівняння міжнародних класифікацій засвідчило відсутність універсального підходу, проте чітко окреслило загальні параметри — електронний спосіб надання, дистанційність, стандартизований рівень електронізації та правовий режим доступу. Це забезпечило методологічну базу для подальшого аналізу ринку та формування єдиної логіки дослідження структури інформаційних послуг України.

2. Розгляд ролі інформаційних послуг довів їхнє перетворення на ключовий інструмент міжнародної взаємодії, що формує нову якість дипломатії, комунікацій, торгівлі й глобального управління. Інформаційні сервіси забезпечують оперативність рішень, доступ до знань, цифрові канали міждержавної взаємодії та нові механізми політичного впливу. Виконаний аналіз засвідчив, що для України цей сегмент є не лише економічною сферою, а й складовою забезпечення міжнародної присутності та інтеграції в глобальні цифрові процеси.

3. Виявлені тенденції — домінування хмарних сервісів, поширення штучного інтелекту, посилення кібербезпеки, регуляторні зміни в ЄС, цифрове масштабування в Азії — доводять, що глобальний ринок формує висококонкурентне середовище зі швидким оновленням технологій. Ці зміни визначають підвищені вимоги до країн, що інтегруються в цифрову економіку. Порівняння регіонів дало змогу окреслити зовнішні орієнтири для України та визначити, у якому контексті вона має адаптувати власну політику й ринок інформаційних послуг.

4. Аналіз розвитку українського ринку довів його зростаючу роль як драйвера інновацій, бізнес-трансформацій та цифровізації суспільства. Попри структурні обмеження, сектор демонструє стійке збільшення попиту, розширення

спектра послуг і поглиблення спеціалізації. Це підтверджує перехід України до моделі економіки, де інформація та технології виступають ключовими ресурсами розвитку.

5. Розгляд співпраці з ЄС показав, що Україна поступово інтегрується в регуляторні, технічні та інституційні механізми цифрового ринку Євросоюзу. Гармонізація норм, участь у програмах «Цифрова Європа» та EU4Digital і розвиток інтероперабельності реєстрів створюють підґрунтя для включення України до європейських цифрових ланцюгів вартості. Це підтверджує реалістичність довгострокового руху України до єдиного цифрового простору та формує передумови для економічних вигод.

6. Аналіз партнерств засвідчив, що міжнародні організації відіграють ключову роль у формуванні цифрових стандартів, модернізації української інфраструктури та забезпеченні стійкості секторів охорони здоров'я, освіти, культури й торгівлі. Співпраця за напрямками технічної підтримки, кібербезпеки, відновлення цифрових реєстрів і освітніх програм створює синергію між внутрішніми реформами та зовнішньою допомогою. Це підсилює інституційну спроможність України та сприяє її включенню у міжнародні цифрові процеси.

7. Порівняння з європейськими країнами показало, що Україна відстає за рівнем цифрової інфраструктури, інвестицій, кіберзахисту та інноваційної екосистеми, але має конкурентні переваги у кваліфікації ІТ-фахівців, динаміці експорту й темпах цифровізації державного сектору. Це підтверджує необхідність структурних реформ і водночас демонструє наявність значного потенціалу для зближення з ЄС.

8. Виявлені проблеми — нерівномірний розвиток цифрової інфраструктури, недостатня кібербезпека, нестабільність нормативного поля, зовнішня інформаційна агресія та ризики воєнного часу — засвідчили, що інтеграція України у глобальний інформаційний простір потребує комплексної модернізації та довгострокової політики.

9. Аналіз можливостей співпраці з ЄС показав, що Україна може значно прискорити технологічний розвиток завдяки гармонізації стандартів, участі в

європейських цифрових програмах, розвитку спільних інноваційних проєктів, підсиленню кіберстійкості та розширенню експорту ІТ-послуг. Війна додала цій співпраці стратегічного значення, оскільки цифрові технології стали базовим інструментом забезпечення безперервності державного управління, освіти, медицини та бізнесу. Пункт підтвердив, що ЄС є ключовим партнером у формуванні стійкої цифрової економіки України.

10. Виконаний аналіз дав змогу визначити, що ключовими пріоритетами інтеграції є розвиток інтероперабельної інфраструктури, розширення електронних послуг, кібербезпека, участь у міжнародних стандартах та формування високотехнологічних компетенцій. Акцент зроблено на необхідності поєднання технічної, інституційної та кадрової модернізації. Пункт визначає стратегічний вектор входження України до глобальної цифрової екосистеми та демонструє узгодженість національної політики з міжнародними тенденціями.

11. Запропоновані рекомендації підкреслили потребу в системній реформі державної політики — гармонізації законодавства з ЄС, створенні стійкої цифрової інфраструктури, підвищенні кібербезпеки, розвитку людського капіталу, підтримці експорту й інновацій, а також у впровадженні прозорої системи моніторингу ефективності державних програм.

12. Розвиток інформаційних послуг та активна інтеграція України у світовий цифровий простір здатні суттєво посилити національну економіку, збільшити експорт високотехнологічних послуг, підвищити стійкість держави до зовнішніх та внутрішніх викликів і зміцнити міжнародну репутацію України як інноваційного, цифрово зрілого та надійного партнера. Успішна реалізація цифрових реформ забезпечить створення позитивного іміджу держави, що динамічно модернізується та адаптується до глобальних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бурило Ю. П. Види господарських інформаційних правовідносин. 2013. № 1. С. 35-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2013_1_6 (дата звернення: 05.11.2025)
2. Височин І., Жук О. Інтеграція України в цифровий глобальний простір. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2025. № 1. С. 42–74. Серія. Економічні науки. [https://doi.org/10.31617/3.2025\(138\)](https://doi.org/10.31617/3.2025(138))
3. Грень Р. Т. Інтеграція України в єдиний цифровий простір ЄС. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2023. Вип. 47. С.2529. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-5> (дата звернення: 05.11.2025)
4. Дідук А.Г. Правовий режим інформації, конфіденційної інформації (комерційної таємниці та ноу-хау): проблеми. 2013. URL: <https://www.dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/16424/1.pdf> (дата звернення: 05.11.2025)
5. Динаміка експорту і імпорту послуг за видами (2023, 2024). URL: <https://skilky-skilky.info/wp-content/uploads/2025/02/Dynamika-eksportu-taimportu-posluh-za-vydamy-u-2023-2024-rokakh.pdf> (дата звернення: 05.11.2025)
6. Експорт послуг у 2022 році склав 72% від показника 2021-го року. URL: <https://skilky-skilky.info/eksport-posluh-u-2022-rotsi-sklav-72-vid-pokaznyka-2021-ho-roku/> (дата звернення: 05.11.2025)
7. Єна С.І. Сучасний стан та тенденції розвитку міжнародної торгівлі інформаційними послугами України у країн ЄС. URL: <https://dspace.khadi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/c870576d-1560-430faf38-72ff6c2b3748/content> (дата звернення: 05.11.2025)
8. Жорняк А. В. Про підходи до класифікації інформаційних послуг у сфері господарювання. Інформація і право. 2020. № 1. С. 120-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2020_1_14 (дата звернення: 05.11.2025)
9. Інформаційна послуга URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/11468>

10. ІТ-послуги стали головним драйвером експорту України у 2025 році.
URL: <https://digitalstate.gov.ua/uk/news/it-outsourcing/it-posluhy-staly-holovnymdrayverom-eksportu-ukrayiny-u-2025-rotsi> (дата звернення: 05.11.2025)
11. Когут В.М. Про використання електронних засобів інформації у вітчизняному та зарубіжному законодавстві. URL: <https://www.science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/may/2466/vnulpurn201581311.pdf> (дата звернення: 05.11.2025)
12. Лазебник М. Об'єм рекламно-комунікаційного ринку України 2022 (02.12.2022). URL: <https://vrk.org.ua/news-events/2022/ad-volume-2022.html> (дата звернення: 05.11.2025)
13. Марциновський В. В. Огляд конкурентного середовища українського інформаційно-комунікаційно-технологічного ринку. Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. Київ. С. 49-69.
14. Матвієнків С. М., Шмаленко Ю. І., Кольцов В. М. Національний інформаційний простір України: проблеми та перспективи розвитку // Актуальні проблеми філософії та соціології. 2022. Вип. 37. С. 223-227. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v037.2022.37> (дата звернення: 05.11.2025)
15. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності 009:2010: Наказ Держспоживстандарту від 11.10.2010 р. № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (дата звернення: 05.11.2025)
16. Нестерович В. А., Морозова О. Г. Роль міжнародної інформації як важлива складова міжнародних відносин. URL: <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/bitstream/handle/123456789/5659/Тези%20Морозова%20О.Г.%20Нестерлович%20В.А..doc?sequence=1&isAllowed=y>
(дата звернення: 05.11.2025)
17. Полосьмак І. Об'єм рекламно-комунікаційного ринку України 2024 і прогноз об'ємів ринку 2025 (23.12.2024). URL: <https://vrk.org.ua/newsevents/2024/ad-volume-2025.html> (дата звернення: 05.11.2025)
18. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. № 675-

VIII. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19> (дата звернення: 05.11.2025)

19. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 05.11.2025)

20. Робоча група при НКЦК при РНБО України схвалила проект Стратегії кібербезпеки України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/en/Diialnist/4838.html> (дата звернення: 05.11.2025)

21. Система електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів. URL: <https://se.djia.gov.ua/trembita> (дата звернення: 05.11.2025)

22. Структура зовнішньої торгівлі послугами у 2022 році. URL: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1QJlpfP0RtAH0CFf8FPgHZ6_ZOMBjPnjSXA70roVZp_U/edit?gid=993329109#gid=993329109 (дата звернення: 05.11.2025)

23. У 2022 році імпорт послуг склав 38% від 2021-го року. URL: <https://skilky-skilky.info/u-2022-rotsi-import-posluh-sklav-38-vid-2021-ho-roku/>

24. У 2024 році послуги сфери подорожей склали 63% імпорту послуг. URL: <https://skilky-skilky.info/u-2024-rotsi-posluhy-sfery-podorozhey-sklaly-63importu-posluh/> (дата звернення: 05.11.2025)

25. Україна та ЄС: нові кроки в цифровій співпраці (31.03.2025). URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/ukraina-ta-es-novi-kroki-v-tsifroviyspivpratsi> (дата звернення: 05.11.2025)

26. Штокалюк Ю. Експорт ІТ-послуг України у серпні знизився до \$540 млн, порівняно із липнем. URL: <https://ain.ua/2025/09/30/eksport-it-poslug-userpni/> (дата звернення: 05.11.2025)

27. Щорічний звіт про стан цифровізації в Україні 2024. URL: <https://digital.gov.ua/news/zvit-pro-stan-tsifrovizatsiyi-v-ukrayini-2024> (дата звернення: 05.11.2025)

28. ЄС за цифрову Україну. URL: <https://eu4digitalua.eu> (дата звернення: 05.11.2025)

29. Action Plan for Culture in Ukraine. URL: <https://articles.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2024/09/UNESCO%20Action%20Plan%20Culture%20for%20Ukraine%20Recovery%202024.pdf> (дата звернення: 05.11.2025)

30. AI will overhaul consulting fees, McKinsey says. URL: <https://www.fnlondon.com/articles/ai-will-overhaul-consulting-fees-mckinsey-says-8385211d> (дата звернення: 05.11.2025)

31. Business Insights on Emerging Markets 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/business-insights-on-emerging-markets2024_7d6b7375-en.html (дата звернення: 05.11.2025)

32. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS. Report on the state of the Digital Decade 2023. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:52023DC0570> (дата звернення: 05.11.2025)

33. Data Warehouse as a Service Market Size, Share & Industry Analysis, By Deployment (Public Cloud, Private Cloud, and Hybrid/Multi-Cloud), By Service Type (Enterprise DWaaS, Operational Data-store as a Service, Data Lakehouse as a Service, and Analytics Acceleration Services), By Enterprise Type (Large Enterprises and SMEs), By Industry (BFSI, IT & Telecom, Manufacturing, Healthcare, Retail & E-commerce, and Others), and Regional Forecast, 2025-2032. URL: <https://www.fortunebusinessinsights.com/data-warehouse-as-a-service-market-114284> (дата звернення: 05.11.2025)

34. Digital integration Main content and commitments of Ukraine. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/en/partnership/digital/> (дата звернення: 05.11.2025)

35. Digital Progress and Trends Report 2023. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099031924192524293/pdf/P180107173682d0431bf651fded74199f10.pdf> (дата звернення: 05.11.2025)

36. Digital Tiger 2024. URL:

<https://itukraine.org.ua/files/DigitalTiger2024.pdf> (дата звернення: 05.11.2025)

37. DT4UA. The project is funded by the European Union and implemented by the e-Governance Academy (eGA, Estonia) in close collaboration with the Ministry of Digital Transformation of Ukraine. URL: <https://eu4digitalua.eu/en/dt4ua-en/> (дата звернення: 05.11.2025)

38. eIDAS Regulation. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/eidas-regulation> (дата звернення: 05.11.2025)

39. Enhancing Resilience by Boosting Digital Business Transformation in Ukraine (22.05.2024). URL: https://www.oecd.org/en/publications/2024/05/enhancing-resilience-by-boostingdigital-business-transformation-in-ukraine_c2e06e50.html (дата звернення: 05.11.2025)

40. Europe ICT Market Size & Share Analysis - Growth Trends & Forecasts (2025 - 2030). URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/europe-ictmarket> (дата звернення: 05.11.2025)

41. Europe IT Services Market Size, Share, Trends, & Growth Forecast Report Segmented By Approach (Reactive IT Services and Proactive IT Services), Type, Application, and Technology, Country (UK, France, Spain, Germany, Italy, Russia, Sweden, Denmark, Switzerland, Netherlands, Turkey, Czech Republic & Rest of Europe) Industry Analysis From 2024 to 2033. URL: <https://www.marketdataforecast.com/market-reports/europe-it-services-market> (дата звернення: 05.11.2025)

42. Europe set to see record data centre capacity roll-out in 2025, CBRE says By Lucy Raitano. URL: <https://www.reuters.com/technology/europe-set-see-recorddata-centre-capacity-roll-out-2025-cbre-says-2025-02-13/> (дата звернення: 05.11.2025)

43. European Union Supports Ukraine's Digital Path to the EU: DT4UA Project Results (23.04.2025). URL:

https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/european-union-supportsukraine%E2%80%99s-digital-path-eu-dt4ua-project-results_en (дата звернення: 05.11.2025)

44. INFORMATION SOURCES AND SERVICES. Edited By Reena Kapoor. URL: <https://ru.scribd.com/document/688816583/Dlis102-Library-and-Its-Users> (дата звернення: 05.11.2025)

45. Information Society Service, EU Directive 2015/1535. URL:

<https://en.wikipedia.org/wiki/Information> (дата звернення: 05.11.2025)

46. information service. URL:

https://www.law.cornell.edu/definitions/uscode.php?def_id=47-USC-197268543-1952898658 (дата звернення: 05.11.2025)

47. IT Services Market Size and Forecast 2025 to 2034. URL:

<https://www.precedenceresearch.com/it-services-market> (дата звернення: 05.11.2025)

48. IT sector in Ukraine. URL: <https://www.kyivgovtechcentre.org/it-sectorua?utm=> (дата звернення: 05.11.2025)

49. Master Data Management Market Size, Share & Industry Analysis, By Deployment (Cloud and On-premise), By Enterprise Type (Large Enterprises and SMEs), By Industry (BFSI, IT & Telecom, Manufacturing, Healthcare, Retail & E-commerce, and Others), and Regional Forecast, 2025-2032. URL: <https://www.fortunebusinessinsights.com/master-data-management-market-114277> (дата звернення: 05.11.2025)

50. Md. AshikuzzamanBy. What is Information Service? URL: <https://www.lisedunetwork.com/what-is-information-service/> (дата звернення: 05.11.2025)

51. New Phase in Ukraine-EU Cooperation on Electronic Services (31.03.2025). URL: <https://odessaweek.com/eng/tech/568-article?utm> (дата звернення: 05.11.2025)

52. OECD (2011), OECD Guide to Measuring the Information Society 2011, OECD Publishing. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/10.1787/9789264113541-en> (дата звернення: 05.11.2025)

53. OECD support to Ukraine. URL: <https://www.oecd.org/en/countries/ukraine/ukraine-and-the-oecd.html> (дата звернення: 05.11.2025)

54. Panenkov D. Cloud sovereignty in Europe and beyond: a tipping point? (15.07.2025). URL: <https://www.techradar.com/pro/cloud-sovereignty-in-europe-andbeyond-a-tipping-point?utm> (дата звернення: 05.11.2025)

55. Recent Trends in U.S. Services Trade: 2024 Annual Report (May 2024). Publication Number: 5512. URL: <https://www.usitc.gov/publications/332/pub5512.pdf> (дата звернення: 05.11.2025)

56. Shaping Europe's digital future. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en> (дата звернення: 05.11.2025)

57. The European Data Market study 2024-2026. URL: <https://digitalstrategy.ec.europa.eu/en/library/european-data-market-study-2024-2026> (дата звернення: 05.11.2025)

58. The European Union expands digital crackdown on toxic content, dodgy goods to all online platforms. URL: <https://apnews.com/article/eu-european-uniondigital-services-act-4fc60b69253bcbbf9f46a84cbd93bdaf> (дата звернення: 05.11.2025)

59. The European Union supports Ukraine's digital transformation: results of EU4DigitalUA's work. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine/european-union-supportsukraine%E2%80%99s-digital-path-eu-dt4ua-project-results_en (дата звернення: 05.11.2025)

60. The term «information society service». URL: <https://mpo.gov.cz/en/business/digital-society/information-society-services/the-terminformation-society-service--102673/>

61. Technology Trends 2024. McKinsey & Company. URL:

<https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/business%20functions/mckinsey%20digital/our%20insights/the%20top%20trends%20in%20tech%202024/mckinseytechnology-trends-outlook-2024.pdf> (дата звернення: 05.11.2025)

62. Towards Digital Decade targets for Europe.
URL:

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Towards_Digital_Decade_targets_for_Europe (дата звернення: 05.11.2025)

63. Ukraine and the WTO. URL:

https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/ukraine_e.htm (дата звернення: 05.11.2025)

64. Ukraine joins «Digital Europe» EU programme. What does it mean? URL:

<https://www.uiip.org.ua/en/news/ukraine-joines-digital-europe-eu-programmewhat-does-it-mean> (дата звернення: 05.11.2025)

65. Ukraine joins the Global Digital Health Partnership (07.09.2018). URL:

<https://moz.gov.ua/en/ukraine-joins-the-global-digital-health-partnership> (дата звернення: 05.11.2025)

66. United Nations in Ukraine. (2022). Transitional Framework September 2022–December 2024: Saving lives. Strengthening systems. Building community resilience. URL:

https://ukraine.un.org/sites/default/files/202404/UNUkraine_2022_2024_Transitional_Framework_Updated_EN.pdf (дата звернення: 05.11.2025)

67. WHO and the Ministry of Health of Ukraine sign a Biennial Collaborative Agreement to enhance partnership and strengthen health system resilience for 2024–2025. URL: <https://www.who.int/europe/news/item/16-12-2023-who-and-the-ministry-of-health-of-ukraine-sign-a-biennial-collaborative-agreement-to-enhance-partnership-and-strengthen-health-system-resilience-for-2024-2025> (дата звернення: 05.11.2025)

